

308362

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I.
సంపుటము ౧

జన్మ వట్టణము-1914 సం॥ డిసెంబరు నెల 28 వ తేది సోమవారము
ఆ కంఠ వాచు సంవత్సర పుష్య శుద్ధ ఏ కా దశి ౧౧

No. 253
నందిక ౨౫3

అమృతాంజనము

అన్ని రోగములకు వరమామృతము

ప్రతివారము వేలవేలు విక్రయము.

సేవా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రము

శలమెప్పుడు వాడుచును. వాయువుబోట్ల బాధలు.

చర్మరొగములకు కారణమును. పొట్టుబోగమును.

వజ్రమాలికలచే హింధూదేశమును.

తయ్యారుచేయుటను మంచిమందు.

ఈవ్యాసగిరిగియుండును.

దీనిని విశేషములలోకూడ వాడుచున్నార.

కుంభాక్షరీతి తాళిగొనిన వ్యాసము గణగడు

అమృతాంజనము దీహి, నెం. 109, భీష్మ జంబాం. లేక, 6, 7 తంబుపెట్టిపిడి, వార్షి టవున్. మద్రాసు.

అత్తల ఆర్థాటమున కొర్రువి కోడండ్ర ప్రలాపము.

1914 సం॥ డిసెంబరు 31 తేది లోపల అర్ధవార
పంపువారి వుత్తము.

శ్రీమదేవలక్ష్మి వైపునకును ప్రతివేలమును
వందు నుండునటుల పంచివెట్టుటకై ఒక్క అణా తపాల
బిళ్లను పంపువారి కుచితముగా పంపుమని ప్రయరించి
యుంటిమి. వీరసాదలకు కష్టమై యుండుటచేత అర్ధవార
బిళ్లను పంపువారికి ఈడిసెంబరు 31 తేదినకు ఉచితము
గా పంపుము. ఈతరుణమును గుర్తించుటకు. విశా
ఖియా యుద్ధచరిత్రమునకై డిసెంబరు 31 లోపుగ వేరును
రిజిస్టరుచేసికొనువారికి ఒక్క అణాగము తపాలబిళ్లను
తో 0-10-0 కు పంపుము. ఇది మామధుభాగముగలది.
కోడండ్ర ప్రలాపము కోడ యుద్ధచరిత్ర ప్రకటనను, అర్ధవార
కాగ్ధను పంపించుము.

విరునామా:— సుపీరియరు వాచ్ కంపెనీ.
పోస్టుబాక్సు 167, మదరాస్.

MESMERISED TALISMAN.

సంజీవ రత్న

దీని ప్రభావమత్యద్భుతము. త్వరపడుము.

1 సంజీవ రత్న రూ 1-8-0 య మాత్రమే పోస్టేజీతో సహా.

యా రత్నముక్క ప్రభావమును గూర్చి ఆ నేకులు మాకు
మంచి అభిప్రాయములను పంపియున్నారు. వానిలో ముఖ్య
మయిన అభిప్రాయము. డాక్టరు ఎస్. ఎన్. కాశ్మీ. ఏ. వి.
డి. గారి అభిప్రాయము.

"Yuoer Sanjeevi is found to be of great use to me. Its
effect in my case is indeed magical. Now I am success-
ful in things in which I am very unfortunate and I am
recommending it to all my friends"

Yours faithfully,

(Sd) Dr. M. N. Sastri A. V. D.

Manager, N.R. S. Ayurvedic Dispensary,
Kamalapuram (Cadapa Dt.)

Apply at once to:-

P. Raghava Janardhana Rao,

Mesmerist, ONGOLE

పి. రాఘవజనార్దనరావు.

మెస్మరిస్టు, ఒంగోలు.

అమృత మైన కథలు.

వరసియాపగటి వినోదకథలు	1	4	0
శీలా, లేక నురేంద్రనగరమునీ	1	0	0
జగదేశ్వరంధ	0	10	0
మనోరమ	0	10	0
నవనాదరవాంఛ	0	4	6
లేసరి	0	4	0
మధురవాణి	0	4	0
తిండిపోతు రాముడు	0	4	0
ఉదనమాలిని (ద్రావు)	0	8	0
శ్రీమద్రామానుజము (నాటకము)	0	12	0
మోహనవల్లి	0	8	0
లంకాకాంత	0	6	0
కోటిమ పాకకాత్రము	1	8	0
మనోధర	0	12	0

మాదిలాసము:—

మధురవాణి పుస్తకాలయము

25 న్యూస్ పేపర్స్, మద్రాసు.

శృంగార నైషధము.

దీనికి మూలము 'నైషధం విద్యవృక్ష' అను శ్రీహర్షుని సంస్కృత నైషధము. దీనికి కర్తయో కవి
సామ్యభావమున శ్రీనాథుడు. ఆ నైషధమునకు నిది చక్కని తెనుగు. తెనుగు మాత్రమే కాదు; (మూలమందలి)
రసము పోషించియు, శలంకారము భూషించియు, 'నాచిత్యం వాదించియు, ననాచిత్యంబు శరీరపించియు'
న్నట్లు దాని కిది చక్కపు మెలుగు. శ్రీ హర్షుని నైషధమునకు శ్రీనాథుని తెనుగు శృంగారముగుటచే నిది 'శృం
గారి నైషధమయ్యెను. కవిచక్రవర్తి లిద్దరి కవిత్వామృతరసములును గలసి, వెలసియున్న యీ కావ్యరత్నమందలి
రసభావ పుష్పియ, అర్థమమెక్కులియ, వర్ణనాదైర్ఘ్యమును అసంఖ్యములు. వ్రాల్చే ప్రభులను బరిశీలించి నెక్కు
కొడుగులను నవరించి యుక్కిరిక్కి పన్నుమునకును గడ్యభావమును బీక, తాత్పర్యము, ఉదాహరణము, వ్యాకర
ణము, నిఘంటువు మొదలుగా నందందు వలయునని యెల్ల వ్రాయబడి యున్నది. చేతి కిమిడికగానున్న చిన్ననైజు,
పేలికొకరిములు సోగ నైన పటములు, మంచి కాలికొలెండు, దీనికే గలవు.

మొ అంచెకూలినివా య్య. 3-8-0.

కలయకారణం:—

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అస్ట్రో కంపెనీ,

చనంబా ముద్రాలయము, బ్రాడ్వే, ముదరాస్.

ఆయుర్వేదాశ్రమ గ్రంథమాల.

అర్కప్రకాశము.

సప్తమ గుచ్ఛము.

అ ర ఖ య ల ను బోధించు చికిత్సా గ్రంథము.

ఇది అతిసులభమగు రీతిని ప్రతిమూలకమునకును అర్కఖండము నుపాయములను ఆయర్వేదముచే బోగసామాన్యమును నివర్తించునట్లు వర్ణనలను, దెలుపుచుచు వైద్యగ్రంథము. ఇందు బోధితములైన అర్కములు సామాన్య వైద్యము గూడ కేయుటకు తగియున్నది. ఇందు ఆయుర్వేద గ్రంథములందును బేర్కొనబడిన మూలక తే గాక యావాని వైద్యమునకు సంబంధించిన మూలకలు గూడ గ్రహించబడి, ఆయుర్వేద వర్ణనలతో చాని గుణములు వివరింపబడినది.

ఆయుర్వేదములకు వారికిని, తదితరులకు కేవలసామాన్యముగల పల్లెటూరి వైద్యులకును గూడ నిది మిగుల నుపయుక్తముగ నుండునని తలచి, యాంధ్రులకు సహకారమునకును దీనికి సరళమగు నొక వ్యాఖ్యను గూడ వ్రాసి ప్రచురించినాడను.

- ఇందులి నిషయముల ప్రాధాన్యతచూచిన పిదప దెలియగలదు.
- వెల య్య. 2-0-0.
1. మాధవనివాసము.	రూ. 8-0-0	6. వస్త్రీకర్మము.	రూ. 0-4-0
2. వత్సావద్యము.	" 1-0-0	7. ఆయుర్వేదచరిత్రము.	" 0-4-0
3. ఆయుర్వేదపరిభాష..	" 1-8-0	8. భేషజ. కల్పము	" 1-0-0
4. అగస్త్యవైద్యము.	" 0-4-0	9. చరకసంహిత.	ఇది అచ్చునుండి 1915
5. శల్యశాస్త్రము.	" 0-4-0	10. సుశ్రుత సంహిత	వత్సరము మొదటి భాగమున మొదలుగును.
- పోస్టేజి కేరకుగా నియ్యవలయును.
- ప్రచురణ:-
- 12, తంబుకెట్టి వీధి, వైద్యరత్న పండిత జి. గోపాలాచార్యు. ఏ.వి.యస్. ఏ.యం.బి
153, బ్రాహ్మ్య. కె. ఆచార్యుల వీధి,
ఆయుర్వేదాశ్రమం - జి. టి. మదరాస్.

మాతాశ్శ్రీత చందాదారులకు మాధవనివాసము లేపు మిగత గ్రంథములన్నియు రూపాయకి నాలుగనాలు రెగింపి యియ్యవలెను.

క్యాలండరు. 1915 క్యాలండరు.

✽ యుద్ధ విషయములను దెలుపుచు చిత్రముగ నుండును. ✽

చాగితముల ఇబ్బందివలన కొద్దిప్రతులుమాత్రమే ముద్రింపబడుచున్నవి.

అచ్చుశాంజనం డిపోవారి మానురూప్యముల నుండులను గొనిన వారలకు విచిత్రము.

ఇతరులకు వి. పి. సహా 0-1-0. పోస్టేజి 10-కి వి. పి. సహా 1-8-0.

వెంటనే దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు సిద్ధావధము.*

చక్కని దబ్బీతో సహా సీసా 1-కి 0-8-0 దబ్బును 1-కి రూ. 5-4-0

మోహినీ తైలం	తామరతైలం	పండ్లపొడి
5 కులముల నూనెగల సీసా 1-కి 0-12-0	వెల దబ్బీ 1-కి 0-6-0 దబ్బును 1-కి 8-8-0	దబ్బీ 1-కి 0-2-0 దబ్బును 1-కి 1-2-0

వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము. అన్నిచోట్ల విక్రయింపబడును. ముంబై, కేటలాగు ఉచితముగ పంపుదును.

అమృతాంజనము డి పో,

10, క్రికికోడ్డు, ఖార్డు, బొంబాయి. నెం. 6-7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

* అమృతాంజనము ప్రాచ్య జేత మూలకల సంపుటిచే హిందూ దేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోక ప్రఖ్యాతి పొందినది. ఇప్పుడు దీనిని తయారుచేయుచున్న క్రొత్తమునాగాను, పదియేడెట్లుగా. దేశమునందుండు వాసులలో నుండి మెప్పును బొందిన దివ్యాత్ములము. చక్కములైన రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సయితము పోగలవు. పృథివీరము వేలకువేలు విక్రయము.

బుక్లనష్టము

గుణమీయనిచో

సొమ్ము తిరుగ నియబడును.

100 మాత్రలు గల సీసా రు. 2-0-0.

బోస్టుఖర్చులు వగయిరా ప్రత్యేకము.

నమ్మకమయిన మందులు యింకను కలవు.

కేటలాగు ఉచితముగ పంపుదును.

టవర్ అండ్ కో.,

(1-12-14) ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మండ పురాణము.

[పద్య కావ్యము.]

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? ఏమేమయ్యెను? నెట్టి పరిణామములు? బొందినది? మనుజులస్థితి మొదలు నెట్లుండె? కులభేదములేకలిగె? భర్తము లెప్పుడెట్లు మాన్పు వొందె? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమా తె? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. పరశురామచరిత్రము, సగరచక్రవర్తి మొదలగువారి చరిత్రము లిందు జక్కగ వర్ణితములు. ఇక్కాలపువారు. బుద్ధిబలముచే బ్రపంచ స్థితిగతులు ముందెట్లుండెనని యూహించి స్థిరపఱచిన విషయము లిందనేకములు వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమువై మంచియభిప్రాయము నిచ్చియున్నారు. శైలిమిగుల సులభము. సంచితకాగితములవై ముద్రింపబడి నిండు క్యాలికో టైండుచేయించబడియున్నది. 900 పుటలు వెల 4-0-0 అత్యుత్తమప్రతి 5-0-0 కర్పణలు కేతే. వలయువారి చిరునామాకు వ్రాయవచ్చును.

(4-12-14.) జనమంచి కేనాద్రిశర్మ, తెలుగుపండితుడు, మున్సిసిపల్ హైస్కూలు, కడప.

నూతన రోమసంహార.

బే గం సా హి సోప్.

BEGUMSHAHI SOAP

ఈనూతన రోమ సంహారి ఒకతూరి ఉపయోగించుట వలన దేహమందలి యే భాగమునయుండు రోమమును చెడుపులేక కుద్రముగాను యెటువంటి మచ్చలులేకయును బాధలేకయును నివర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతిని పోగొట్టక చేయు (సోప్) ఇది ఒకటి.

వెల 8 బిల్లలు వెట్ట 1కి రూ 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 4 అణాలు 8 వెట్టెలు రు. 2-10-0 తపాలుకర్ప 0-6-0

వలయువారు:-ఆర్. వి. పండిట్ అందు కంపెనీ నెం 6 బందరువీధి మదరాసు.

స్నేన్ వర్క్.

ఇది 120 పేజీలుగల పుస్తకము.

ఇది ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో ఒకటిమొదలు అయినవరకు ఉండదు వరకు చదువు బాలరకును, ఉపాధ్యాయులకును, టెంటునింగు టీచర్లకును మిక్కిలి యుపయోగమైనది. ఇందుకు చతుర్ముఖములు, త్రిగుణములు, సమాంతర చతుర్ముఖములు, విషమ చతుర్ముఖములు, నిషమకోణ సమచతుర్ముఖములు, శబ్దభుజములు, పీనియొక్క వైశాల్యములను కనుగొనుట, భూమి కొలత మొదలైనవి, మాదిరిలెక్కలు అభ్యాసములును గలవు. ఇట్టి పుస్తకము ఇదివరలో తెలుగున లేనేలేదు. ప్రతి ఉపాధ్యాయునినీగతము కన్నక యుండవలెను.

దీనివెల ఎనిమిది అణాలు.

ఉదాహరణ పుస్తకముల మీద ఒకపుస్తకము కమీషను ఇయ్యవలెను. భాగవత చంపు-పద్మరాజ ప్రచీతము వెల రు 0-8-0 టెంటుచారులు శక్తికింది ఆడ్రెసునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవలెను.

కర్రా జోగయ్య టీచర్, బోస్ట్ హైస్కూల్, అమలాపురం. గోదావరి జిల్లా.

ఇరువది తొమ్మిదవ దేశీయమహాసభ

నేడు చెన్నపురిలో సమావేశమగుట.

సభాభ్యుదయమున శ్రీయుత బాబు భూపేంద్రనాథబానుగారి ప్రారంభోపన్యాసము.

ఆహ్వానభాష్యం, సోదరనియత్రులారా, నారీమణులారా, పురుషపురుషులారా!

నన్నీ దేశీయమహాసభ కథక్షుణ్ణి నెన్నకొని గారవిం చినందులకు మనస్థానమున కృతజ్ఞతను వ్యక్తపరచుట కనుభవ్యమై యాత్మసంతోషమును నొప్పొనుచున్నాను. నాకిది యొక అంశముగా నాంశక తోచదు. ఏలయనగా, దేశీయమహాసభ భావమును, దాని పరమావధులను నాయందు గాఢముగ నాటించుచున్నది; నాయంతరాత్మయొక్క అంతరాభిప్రాయమును వ్యాఖ్యించుచున్నది నుడువగలను. ఇట్టి దేశీయమహాసభయందభ్యుత్థులను పరిచయము చేయుటచే భారతమున కరికబలమును నెక్కువగౌరవము భారతీయుల కెట్టి నుటలేదు. ఇట్టి యాహ్వాన మే వీరికి ఉత్తమోత్తమమున బహుమతి. ఇది నాకు ప్రత్యేకముగ నొసగబడిన గౌరవముగ నేను భావించును. రాజ్యాంగ విషయములందు భూతపూర్వకముగ గుఠించిన చరిత్ర యందు మనస్థానమున బహుమతి స్మరణకు వచ్చుచో, దేశీయమహాసభ వయోభారమునకు లోనైనందున నేదేసభకు సభ్యులైన వయస్సే మనకు సందర్భము నొసగ బాటపట్టుచున్నది. వృద్ధాప్యమునకును నేనుహామహా దీనాదులకును సుఖమును సుఖకారికపుడై సత్సందేశములను పంపి మనము మా దేశీయమహాసభ పురోవృద్ధిని గుఠించి యాలోచించు నపుడై ప్రోత్సాహకములగు నీకులను తన స్వస్థానము నుండి యొకటితో మనకందకే ముచ్చుకో, అట్టిభునుడును భావించుట పితామహుల బిరుదాంతుడై తనరార చాడు నకు ప్రభుత్వ చాచాభాయ నారోజీగారికర్ప 1886 వ సం వత్సరమున జూలై 15 ను గ చేరి ప్రవేశము కలిగించు కొను భాగ్యమును బడసి, యిప్పటికి సహారము 25 సంవత్సర ములకాలముగ నిమగ్నభావిషయమున నమృతముతో పని చేయుచుండువానిని మిత్ర నేను సభాభ్యుదయ నెన్నకొని యున్నాను.

సోదరనియత్రులారా! 1886 వ సంవత్సరమున విప్లవ యుగమునందు తాను నేటిదిను తమగురువుగ, (అనగా తమయస్వప్నము) నెన్నకొనియున్నను, నే నెల్లప్పుటిని మీ సేవకును సుండుచుకొనియున్నాను. ఇట్టి ప్రపదవికి నన్ను కృతజ్ఞులనుచున్నది, నామిత్రులభారము నాశక్తికిమించిన దను నే నుకొనునెట్ల తాను నన్ను క్షమించుట విశ్వసించెదను. ఈసంవత్సరమున మన మీమహాసభమున, ఈ సుప్రసిద్ధ పురకరమున సభాభావమున్నాము. విద్యావిషయమున నీ సగర మీరాబధానియందు చాల ప్రసిద్ధి కెక్కినది; నెనుక నీ సగరమునందు దీర్ఘదర్శిలు నేకులు లోక ప్రసిద్ధి గాంచి; ఇక్కడను ప్రసిద్ధులగు ప్రాశ్నికులు, కార్యనిర్వహకులు, పండితులు, రాజనీతిజ్ఞులు మున్నగువార నేకులుగలరు. మఱియు, మన నాయక శిష్యులు కొంద రినగరమున నేడు నేనధిష్ఠించియుండు గౌరవసాసము నలంకరించి యుండు నాకు స్ఫురితమునందున్నది. బ్రదర్శితయై, అలంకారమునాను, లాలా మోహనవాసు అను వారును సుప్రసిద్ధులు; ఎచ్చటను ప్రకాశించగలవారు; వారి వాచన భాష్యములను చుట సుఖాంగీకరముననున్నది. ఈ సగరమున వివిధ ఇట్టి సభయందు దభ్యుత్థులను పరిచయము చేయు దురస్సహాయముగాను సారితోపాటు ప్రాముఖ్యముగల వారును, పాండిత్యమునకును న్యాయశాస్త్రమునందు దతులై మగు పరిచయమునకును విశోషితులయియుండు గొనియాడబడు వారు ముందున్నాను. నేనుపును పరిచయించుచున్నాను కన్య మైనదిగనున్నది, లోకమునందు ప్రసిద్ధిగాంచిన మహాపురుషుల ముగ్ధము నునులించు యాత్రికులగు భిక్షునకు గల ప్రోత్సాహము నాకును లభించుచున్నదను నమృతము నాకుగలదు. అందు నను, ఆహ్వానము ఆహ్వాన సభాభ్యుదయయందుట వలన, నేను సమయాదరణక్రిందనా ప్రాశ్నిచి చి చిక్కిన నిర్వర్తిం చుగల ననియు విశ్వసించుచున్నాను. భరతదేశమునందు దంతయును చాల గౌరవింబబడి యున్నది. వృద్ధాప్యమున నున్నను ఇప్పటికి గూడ దేశసేవా విషయమునందు దభ్యుత్థులని వేశముతో పనిచేయుటకు ప్రానుకొని యుండు తమహోదావారో కలసి పనిచేయు భాగ్యము కలుగుట యొక గొప్ప గౌరవమని భావించు కొనుచున్నాను.

ప్రస్తుతపు స్థితి.

సోదర నియత్రులారా! మన మీ సభచేయు విషయమున గల కష్టముల యెదుట నా స్వంత విషయమునకు సంబంధించిన కష్టములు పరిగణనార్హములు కానేరవు. అస దృశ్యమగు భూరసంగ్రామము జరుగుచున్నది; ప్రాణములకె యిబ్బంది కలుగుచున్న దనిన సత్యయోక్తి గాదు. ఈ యభిప్రాయము తేలునో యనుటయే మన మనముల నెల్లప్పుడు వాదించుచున్నది. ప్రతిష్ఠ, స్వేచ్ఛ, న్యాయము, వీనిని నెల కొలుపుటకై పూనుకొనబడిన యాయుధములలో నాంధ్రయు లును, భారతీయులు నైకమధ్యముతో పోరాడుచున్నారు. ఇట్టి సందర్భమున అభిప్రాయభేదములగు విషయము లనుగురించి చర్చలకు మనము తలపెట్టరాదు. వాదముల నన్నిటి నొకవైపున కట్టియుంచవలయును. మనమెల్లరము నైకమధ్యముగలిగి సామ్రాజ్యసాభాగ్యమునకు పాటుపడవల యును. నాగరకతచేది లోకమంతయు నాందోళనాంబుధిలో పడబడునటుల మనము తెనుపతో పోరాడవలయును. ఇట్టి తరుణమున కాంగ్రెసును జరుపుదమా నిజపుదమా యని మనము మీనమేషముల నెంచితిమిగాని, మామూలుగజరుగు నీసభకు విఘ్నముకలిగింపబనిలేదని తీర్మానింపబడినది. ఈతీర్మాన మును నేనుగూడ నంగీకరించితిని గాని, కష్ట మపరిమితము.

దేశీయమహాసభ: ప్రభుత్వప్రతికక్ష.

దేశీయమహాసభయొక్క ముఖ్యనిధులలో ప్రభుత్వప్రతి కక్షయొక్కవిధులను నిర్వర్తించుటయు నొక్కటి. ఇంగ్లండు నందలి ప్రభుత్వప్రతికక్షకును, ఈదేశీయమహాసభకును ఒక్క భేదము గలదు. ఇంగ్లండులోనివారు ప్రభుత్వమువారు చేయు మేలును, అనుకూలమును చేసి గాని ఆమోదించరని వారి లోపములను, వంకరలను, తమవాంఛితములను మాత్రమే తెలియచేయుచుందురు. మనమటులగాదు. ప్రభుత్వమువారుచేయు మంచికార్యములను కొనియాడుదుము; వారుచేయు మేలు నామోదింతుము. ఇట్లుచేయుటతోగూడ వారియందలి లోప ములను, మనకుగల కొంతలనుగూడ విన్నవించుము. ఈప్రభుత్వ ప్రతికక్ష విధి నెంత జాగ్రత్తతో మనము నిర్వర్తించినను, తమకార్యము లుత్తమాత్మములైననని భావించు అంగ్లో ఇండియనుల కది యప్రియమగుచున్నది. 1885వ సంవత్సరమున నేటికిని స్థితిగతులయందు భేదము లనేక ములు గలవు. నేడు మనము మనప్రాచీన నెడిగియున్నాము. దొరతనమువారు ప్రభాభిప్రాయమునందు గౌరవ ముంచియు న్నారు. డెఫెండ్ ప్రభుత్వమున వారు ఆప్రభుత్వమున మనకు ప్రతికక్ష వహించియుండిరి; నేడు ఈదేశమునందు శ్రీరాజప్రతినిధిగారును, ఇంగ్లండునందు శ్రీ స్టేటు సెక్రెటరీగారును, మనలను చెంతిచ్చి మనమెఱులను వినునట్టి భాగ్యమును గన గలిగితిమి. ఇప్పటి సందర్భమునందీ ప్రతికక్ష వ్యాపార మును మనము ఆపియుంచవలయును. మనలో మనకుగల భేద ములు, మనప్రాపములు, కొంతలు, మున్నగునవి గృహకృత్య ముల నంటినని తలచి, మనము వాని ప్రశంసను ఇప్పటికి మాను కొనవలయును. జాతి మతభేదములను మరల సమష్టి భారత భావమును పూని, జాతియభావమును వహించి, జాతియాదర్శ ములనుగూర్చి చింతించుచుండుము.

మన ప్రథమవిధి.

ఇండియన్ లమనము, మహమ్మదీయులు, హిందువులు అనుభేదమేమియునులేక, ఎల్లరమును శ్రీరాజచక్రవర్తిగారి పట్టున వారిసామ్రాజ్యమునందును అన్యాయముగ రాజధక్తిని గలిగియున్నామని శ్రీవైస్ రాయగారిద్వారా శ్రీరాజచక్రవర్తి గారికి విన్నవించుకొనుటయే నేడు మనప్రథమవిధి. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు మనపై దండెత్తిరాలేదు. మనకుగలవారై మనవైకక్షికట్టి పోరాడి అంగ్లదొర తనమువారు తమపాలనము నిచట స్థాపించలేదు. వారు పోరు నకు రా రంధని మనలను పిలువలేదు, మనయాహ్వానముమీదనే వారు లొలుదొలుత రాజ్యభారమును వహించుటకు పూను కొనిరి. తత్కార్యము ధీమానశనందుచుండిన పాలనమునందలి సంకటములను సహించజాలక మనమై కోరగా, వీరు తమ పాలన ప్రపక్రమించుటకు పూనుకొనిరి. పిమ్మట

మన దేశమునందు యుద్ధములు జరిగినవి. కాని, ఒడంబడికలు మున్నగు విషయములతో మనవారు, మన రాజీమరులు అంగ్లపాలకులకు మిత్రులైరి; మనప్రజలను వారి పక్షముననే చేరిరి. ఇట్టిపరస్పర సంబంధమును అంగ్లరాజనీతి జ్ఞులును, మన రాజకుటుంబకులును, మరువక ఆనస్థించుచున్నారు.

ఇండియాయొక్క నూతనస్థితి.

నేడు నా సామ్రాజ్యమునందు ముఖ్యమగుభాగముగ తనరారచున్నదో ఆసామ్రాజ్యమునందుగోరి ప్రస్తుతసంగతి మునునందు తనకు తనకిన తీరున ప్రవేశము గలిగించుకొని పోరాడి తనవిధిని నిర్వర్తించి కీర్తిని గడించుటకు మనదేశము సంసిద్ధమైయుండుట మనదేశమున కొక నూతనచరిత్రాంశము కానోపును.

శ్రీవైస్రాయగారును శ్రీ స్టేటు సెక్రెటరీగారును.

ఇట్టి సందర్భములలో నీ ప్రముఖు లిరువురును, ఇచ్చట మనకుగల గాఢమగు రాజధక్తిని ఇంగ్లాండునందలి ప్రముఖు లను శ్రీరాజచక్రవర్తిగారికిని సంపూర్ణముగ విశదపరచి, నిక్కమును తెలిపినందున మనకు వెలసిన మేలుచేసివచ్చె, ఇండియాపట్ల నమృతముగల సేవకులై, మన కృతజ్ఞతల కెంతయు ప్రాప్తులగుచున్నారు. అందరు సెక్రెటరీగారునూడ, ప్రభువుల సభలో స్టేటుసెక్రెటరీగారికలె, కానుకను సభలో మన రాజధక్తిని వ్యక్తపరచిరి. (ఈసందర్భమున ఆగ్రాసాధిపతి గారు శ్రీవైస్రాయగారి సత్కీర్తుల మరణములనుగురించి ప్రస్తావించి, విచారమును వెలిబుచ్చి సానుభూతులను క్రుత పరచిరి.)

దేశీయమహాసభ ప్రాతినిధ్యము.

ఇంగ్లండులోని ఇండియా కాన్సిలు (శ్రీ స్టేటు సెక్రెటరీగారిసభ)ను సంస్కరించు విషయమై కరాచీలో కాంగ్రెసుసభవా రెన్నకొనిన ప్రతినిధులు కడచిన వేసవిని ఇంగ్లండునకు వెళ్లి, శ్రీ స్టేటు సెక్రెటరీగారిని సందర్శించిరి. ఈసం దర్శనముకొన్నవిషయము యని కొందరు ముఠకనగా మాటలాడుదురేమోగాని, ఇండియావిషయముల కన్నింటిని సుఖాధి కారియగు సెక్రెటరీగారికి విషయములను ఉద్యోగ వ్యవహార మాగ్ధములగుండా విన్నవించుకొనుటకన్న నేరుగ వారికడకే యేగి విషయములను విన్నవించుకొనుట చాల యుపయోగకరమని నాయభిప్రాయము. నిష్కపముగను, నేరుగను తమతమ యభిప్రాయములను క్రుతపరమకొనినయెడల అట్టివారికి అభిప్రాయభేదము లంశరింపజాలవు. ఒకరినొకరు తిన్నగ్రహించగలుగుదురు. ప్రజలు (ప్రతినిధులు) వ్యయ ప్రయాసములకొల్పి, యంతదవ్యుక్తులకు వెట్టుటయే వారి కీదిమ యమునగల శ్రద్ధాభక్తులను నిరూపించి, వారి ప్రయత్నము ఫల భరితమగుటకు చాల లోడ్వుము. దేశీయమహాసభ యీరీతి నామోదింపబడుటకును, ఇంగ్లండునందలి ప్రముఖు లనేకులు ప్రతిభులను ఆదరించి గౌరవించు భాగ్యము గల గుటకును, సర విల్లియం వెడ్స్వర్థ్ గారి ప్రయత్న మె ముఖ్య కారణము. వారికి మన మెందు ఉపకారబద్ధులమైయున్నాము. ఇందులకు ప్రత్యుపకారము మనమువారికి చేపలేమనియె తలచెదను.

ఇండియా కాన్సిలుబిల్లు.

కడచిన వేసవిలో ప్రభువులసభయందు క్రూప్రభువు గారిచే ప్రవేశపెట్టబడిన యాశాసనము ఇండియనులకు కొన్ని హక్కులను గలిగించగలిగియుండినను, వారికోరికకు సంపూర్ణ ముగ నెరవేర్చబాలనిదిగ యుండినది. ఈశాసనము నంగీకరింప జేయుటకు స్టేటుసెక్రెటరీగారు రెంతయు ప్రయత్నించిరి; మార్గి ప్రభువుగారును వారికి లోడ్వడిరి; ఉపారపక్షమువారు గూడ బలపరచిరి; ఈదేశీయమహాసభ ప్రతినిధులును ప్రబల ప్రయత్నములుచేసిరి. ఎందరెన్ని చేసినను, తుదకాశాసనము ప్రభువుల సభవారిచే త్రోసివేయబడినది. ఇంగ్లండులోను, ఇండియాలోను దానియంగీకారమున కాక్షేపణలు బయలుదేరినవి. ఈశాసనము లోని రెండు ముఖ్యాంశము లేవియనగా,— ఇండియాసభ లో నిపుడు నిర్దయ ఇండియన్ మెంబర్సు అనకాశ మేర్పడి యున్నదిగదా? ప్రస్తుతమున శ్రీ స్టేటు సెక్రెటరీగారు తమకు తోచిన ఇండియన్ ల నాసాసములకు నేమించుచున్నారో అట్లుగాక, ఇండియానందలి శాసన నిర్మాణసభలోని ఆస. ధికారసభ్యులచే నిర్ణయింపబడినవారిలో నిర్దయ ఏర్పరచబడ వలసినటు లొక నియమము. కొన్ని కొన్ని విషయములలో శ్రీ స్టేటు సెక్రెటరీగారు కాన్సిలులో మెంబర్సుల అభిప్రాయము ననుసరించి ప్రవర్తించవలయునని యొక్కడియుం డు నిర్బంధములేక, సెక్రెటరీగారే స్వతంత్రించి పనిచేయుగల

ఆధికారము నాతనికి ఏర్పడవలయునను
నియమును చెందరది. ఈరెండును ముఖ్యములు. మొదటి నియ
మును కర్ణాట ప్రభువుగారు ఆక్షేపించిరి. ఆపద్ధతి నవలంబిం
చినచో, ప్రజానాయకులు ప్రజల యుద్ధములలో పాల్గొను
ప్రముఖులు కాక నిలుమొందరు లగునటుల తటస్థించవచ్చునని
కర్ణాట ప్రభువుగారి ఆక్షేపణగూడ ఇదియే. కానన నిర్మాణ
సభలలో ఆంగ్లో ఇండియనులు, గవర్న మెంటు నామినేటేడ్
మొదలగు విశేషముగ నుండటవలన వైపద్ధతి నవలంబించున
పును దొరతనమువారిపక్షము నవలంబించునా రికపు రాసభకు
నెన్నుకొనబడునట్లు తటస్థించవచ్చునటు ఇండియనుల ఆక్షే
పణ. ఈపద్ధతి శ్రేష్ఠమైనదని చెప్పలేనగాని, యిప్పటి వా
డుకపద్ధతి (అనగా నామినేషన్) కన్న నిది మేలైనదని
దృఢముగ చెప్పగలము.

ఈపద్ధతి జయప్రదముగ నెఱవేరినయెడల, ఈ ఎలెక్షన్
విధానమును యుక్తమగుచిరి సవరించుటకు ముందు ముందు
కోరవచ్చును. ఇద్దరు ఇండియనులను మొదలగు నుచు విష
యమున మాట్లాడుటగా రిటులనే చేసిరి. ఏతరు కనో
ఇద్దరు రుండవలెనని మొదట ప్రారంభించిరి. దీనిని కొందఱు
పించిరి గాని, యీ పద్ధతి చక్కగ నుండుటచే, దీనిని కానన
ముగ మూర్ఖులు ఆపట్టి ఆక్షేపణలు గూడ ఆనుకూలైరి.
అటులనే, ప్రస్తావన సవరణయందును మనము ప్రకటించ
వచ్చును.

ఇండియన నాలస్యగుననట నిజమేగాని సరియగు మార్గ
మున పని ప్రారంభించి బడిచో నభివృద్ధి నెమ్మదిగ జరిగిన
దానినిమాత్ర మెవ్వరును నిలవరింప నేరరు. ఇండియా మంత్రి
గారు ప్రస్తుతము ఆయన సంఘమునలి సభ్యులలో జనాధి
కాభిప్రాయము ననుసరించి పనిచేయవలసి యున్నది. అటు
గానుండ ఆయన స్వతంత్రముగ పనిచేయునట్లుయన కధికార
మొసంగు విషయమే కర్ణాట ప్రభువు తీవ్రముగ ప్రతికూలించిన
ద్వితీయాంశమై యున్నది. ప్రభుత్వదర విభాగ వ్యాపకముల
యందును నియామకమునందును ప్రధానముగను హిందూదేశా
దాయ ప్రధాన వినియోగములయందు ద్వితీయముగను జన
సామాన్యభిప్రాయ మావశ్యకమని నాకు తోచుచున్నది.
ప్రభుత్వదరమునకు మనమెడ నొలగియుండుటచే హిందూ
దేశ వాసుల మగు మనము దానికొర కాందోళన పడవలసిన
పదతదని నే నూహించుచున్నాను. వ్యయముల విషయమున
హిందూదేశమున కెట్టి సంబంధమును లేని సాంఘామికవ్యయ
భారము హిందూదేశపునే తీర్చిన వేసినప్పుడుగూడ నీసంఘము
సంరక్షక విధానమున మనదేశమున కంత యుపయోగకరముగ
నుండలేదు. వెల్పిసంఘమువారి తీర్మానములు తేలువడిన
విషయము నీ విషయమున నీ సంఘాపయోగ మత్యధికముగ
సంకుచితము చేయుబడినది. ప్రస్తుత స్థితియందు దీసంఘమున్నను
గూడ మోర్త ప్రభువుకంటే సమర్థుడగు హిందూదేశపు
మంత్రిగా నున్నచో నాతడసంఘమున తన యభిప్రాయముల
కనుగొనగముగ ఆప్రవృత్తినుట కెట్టి నిరోధమును లేదని కర్ణాట
గాత్ర యొప్పకొనిరి గాని ఆయనను ఇట్టిసంఘ ముండవలయు
ననియును సంఘమున కధికారము లతిశయముగ నొసగబడవల
యుననియును ఆయన యభిప్రాయపడినది. హిందూదేశవాసుల
మగు మన కీసంఘముయొక్క ప్రయోజన మంతగా నెన్నడును
గోచరించి యుండలేదు. పార్లమెంటు కాననము ననుసరించి
ఏర్పడునట్లయిన యొక సంఘమువారితో నాలోచించి సర్వవిష
యములను ఇండియామంత్రిగారు నిర్వహింప వలసి యుండు
టచే ఆయనపాద్యత కొంత తగ్గుట కవకాశము కలుగుచున్నది.
మరియును పార్లమెంటు సభలో ఇండియా మంత్రిగారిచర్య
లను తీవ్రముగ విమర్శించుటకుగూడ సవకాశము తగ్గుచున్నది.
ఏమనిన నట్టి యెడల నాయన యీసంఘముపై నెపము దొర్లించు
ట కాయన కవకాశము కలుగుచున్నది. ఈ సంఘములో
సభ్యులుగానన్న వారిలో పలువురదివరకు హిందూదేశమున
నెద్దయుద్యోగములు చేసియుండిన వారగుట గూడ మరియొక
యంతకముగ నున్నది. వారిదేశపరిపాలనమున సుప్రసిద్ధికారవ
విధానమున పాలుగొనిన నాటివలెనే నవినకాలమునగూడ భరతి
ఖండస్థితి యున్నదిని వారూహించుచుందురు. వారి భారతీయ
వ్యవహారపరిచయ మధికముగ కలదనట సత్యమేగాని ఆ పరిచ
యము కేవలమేకపక్షభావ సంబంధమే వారికి గోచరింపకుండ
నే వారి సమీపముననే యుత్పన్నమై వృద్ధిచెందుచున్న
భారతీయ జీవితమునందలి నెక్కు నూతన విషయములను
వారరుంగని యెరుంగని నుడువుటవలన వారి గౌరవమునకు
భంగము కలుగనేరదు. నేనిందులకు కేవలము వారినే బాధ్యు
లను చేయజాలను. సివిలుసర్వీసు కాఖవారు ఆనుభూతికము
గను అభ్యాసము వలనను ఆభివృద్ధి నొందుట కలన

సామర్థ్యమును అన్వతయును వారికి స్వతస్సిద్ధము లని
యనదగును. అందువలన చాల లాభము కలుగవచ్చును. గాని
మతమునందును భాషయందును ఆచారములందును భావవిధాన
ములందునుగూడ భేదమును గలిగించు జవనిక మనదృష్టికి నిరో
ధముకలిగించినప్పుడును, ఒకవంక కాఖాగౌరవమునుగూర్చిన
యనత్యాభిప్రాయమును మరియొకవంక నసహజముగాని మోస
భావమును సంకోచమును కలసి యాజవనికను మరింతదీక్షముగ
నొయ్యచున్నప్పుడును సివిలుసర్వీసువారి ప్రజ్ఞాధికత లంత
గా నుపచరింపజాలవు. ఈ యాచార్యదనమును ఛేదించి మరుగ
నున్న పదార్థముపై కాంతిని ప్రసరింపజేయగలిగిన యగోచర
కిరణ మెచటనున్నది. చక్రవర్తులు సానుభూతియులే వదై
మృత్యుమును గురియించినను స్వాతంత్ర్యాధికార ప్రాబల్యము
గల ప్రదేశములయందు సానుభూతి మొలకెత్తజాలరు. ఏమనిన
సానుభూతి యనునది శేషతలుగూడ నీర్వ్యచేందగిన దైవ
దత్తపదార్థము. దూరమును కాలమును పోవుచుంట్లదిని
హిందూ దేశాంతరిత జీవితపరిణానాభావము వృద్ధియగుట విధా
యకమగుచున్నది. ఇండియామంత్రిగారి సభలోని సభ్యులు
తాము హిందూదేశమందున్నప్పుడు సమీపమున వృద్ధులునే
యానుభూతికముగ ననుసరించు నీటివలి వారియభిప్రాయముల
నే బలపరుచుటకు వారిసానుభూతి వారికి సహకారియగుచుం
డును. కాన వారా కాఖవారి యభిప్రాయములకు భిన్నాభి
ప్రాయములను కలిగియుండుట యసంభవముగాన వారు వారి
యసంతకమున హిందూదేశమున నాకాఖయందు పనిచేయువారి
కే ప్రాప్తనొసంగుటయే సమంజసమని తలంపవలసినవారై
అటులే చేయవలసినవారగుచున్నారు. కాన వారు మార్గదర్శక
ప్రధానకక్షికిని కలిగించుటకు బదులు రాజ్యప్రతినిధిగారిమీదను
ఇండియా మంత్రిగారిమీదను చెందవలెత్తాధికారి స్థానము
నాకమించినవారే యగుచున్నారు.

హిందూదేశమునకు కావలసిన సంస్కరణము.
వికాసమును గోల్పోయిన సంఘము సంస్కరణమున
కవకాశము కలిగించుచున్నది. కాన నీసంఘమును పూర్తిగా
నెత్తివేయవలయు ననునదియే మొదలవులు మొదటినుండియు
కోరుచున్న సంస్కరణము. అట్లుజరుగుచున్నచో ఇండియా
మంత్రిగూడ తక్కిన విదేశములకులతో సమానమగు స్థితికి
వచ్చుటకును అతనిపై పార్లమెంటువారికి యధిక విమర్శనాధి
కారము కలుగుటకును అవకాశమేర్పడును. ఈభావములకు
హిందూదేశమందు ప్రధాన్యమొసంగబడని కారణమున
మనోజనసభాంగ్ల కాఖాధ్యక్షులగు సర్ విలియం వెడరుబర్న్సు
గాకెని తక్కిన ప్రతినిధులకును చిహ్నుసందర్భము తటస్థించి
యున్నది. ఈకాననము ప్రభువులసభను నిర్వహించగలిగినచో
ప్రజలసభకు వచ్చియుండును. అచటభారతీయభిప్రాయమును
విస్ఫుల్లముగ విస్తరించుట కవకాశములు కలవు. అచటజరుగు
చర్యలలో బాధ్యులగు రాజనీతిజ్ఞులు తమభావములను స్పష్ట
ముగ వెల్లడింపగలుగుదురు. అందువలన మనకు ముందుకుమంచి
ప్రయోజనము కలుగగలదు. కాని ఇదియంతయు జరుగగూడదు
దాయము. ఈకానన వ్యతిరేకులగు వారు హిందూదేశము సం
దలి ప్రజలసహాయ వశమున నెగ్గిపోయిరి. కాననము త్రొసి
వేయుబడింది. అచిరకాలముననే ఈకాననము మరల ప్రాం
భింపజుట కవకాశము కలదని నాకునమ్మకము. తనివో
ప్రతినిధి సంఘమువారి చరిత్రకథనముతో
నింతరూపము మీయోమికి శ్రమకలిగించి యుండను. మరల
నిది కాననమొనర్పబడింపుడై నదికోదార భావముతో న్నొన
ర్పబడునని మనము తలంతుముగాక. దేశీయ మహాసభామూలక
మున మనము కోరుచున్న సంస్కరణములను గూర్చి యొక
సమయమున మనము నొక్కపక్కాజింపవలసియుండును. ఇండి
యామంత్రిగారివేతనము ఆంగ్లేయదేశపు టంచనా ననుసరించి
ఏర్పడవలయును. ఆయనసంఘమును తొమ్మిడుగులకన్న
సభ్యముగ సభ్యులుండగూడదు. వారిలోముగ్గురు భారతీయ
ుగ నుండవలెను. హిందూదేశమందలి కాననసభలోని అన
ధికార సభ్యులవలన నీరుసువులు నెన్నుకొనబడ వలయును.
తక్కిన ఆర్ధరలో సగముమంది యెనను హిందూదేశప్రభుత్వ
సంబంధముగాని సుప్రసిద్ధులుగ నుండవలయును. ఈసభ్యుల
విభులు హితోపదేశక మాత్రములుగ నుండదగునుగాని కార్యని
ర్వాహకముతో సంబంధించియుండగూడదు. అట్లేర్పడినసంఘ
ముభరతఖండపరిపాలనమునగలుగునివిధప్రశ్నలను విచారించుట
యందు పాక్షికవిరోధమై యుండును. వారితిర్మానములు
సర్వజనామోదమును బుద్ధిపూర్వకంగాకారమును బడయ
గలుగును. అన్ని ప్రభుత్వములకును గూడ నిట్టి యంగీకార
మావశ్యకము. అందు ముఖ్యముగ దేశీయల సంబంధములేని

నిరంతరకాధికార కాఖాధీన ప్రభుత్వముల కిట్టి యంగీకార
మత్యంత మావశ్యకము.

ప్రాతినిధ్యమహాసభా సంబంధసమములు.

ఈవిషయమును విరమించుటగాన నిందునకెక్కుడు సం
బంధముగల వేటికసంగతిని మీరుగమనించఁ (త్రాగించెదను
మనదేశరాజకీయముల విచారణమునకై యపుడపుడు మనచక్ర
వర్తిగారి యంగీకారముతో నియుక్తములగు సంఘములు విశేష
ఫలప్రదములై యుండనోపు. మఱియు మనరాజకీయ సంస్కా
రముల కుపబలముగా స్వానుమోదమును దెలిపి వానినితదాస్త
నుటకు సాధనములై యుండవచ్చును. ఈసంఘములన్నియేని,
కొన్నియేని యీపనినే నేయుచున్నవి. కాని, ఈసభలు సోప
యోగముగు విశేషవిషయమును నెక్కుడు తెచ్చించి, సంసా
దించుట నిర్వివాదాంశమై యున్నది. ఇట్లు సంపాదితములగు
సాధనములు తుదకు వ్యర్థముగా చుమ్ముతోనొడియుండు నే
పుస్తకముల చట్టములందో పడవేయఁబడును. ఈసంఘసభ్యు
లైనవారిలో ప్రాతినిధ్యమహాసభా సభ్యులు ప్రాయశముగా
నుండమి. వారు విచారించిన విషయములఁ బ్రభుత్వమువారికి
నివేదించినమీదను మనదేశీయధనమంత తెచ్చించిడించిన వారి
విషయానుభవమును సుప్రయోజకముగాజేయు వారికి సాధ్యము
గాదు. కేవలప్రభు నియుక్తములగు నిట్టి సభలకు మానగా
బూర్వము తూర్పిండియా వర్తకసంఘమువారు వర్తకస్వాతం
త్ర్యమునకై యపుడపు రాజాంగీకార పత్రములఁ బడయు
సందర్భమున నియోజితములగు చుండిన సభలవంటి ప్రాతి
నిధ్య మహాసభా సంబంధములైన వానిని. బైవిచారణము
కొఱకు మనకుఁ బ్రసాదించిన మనదేశీయ విషయములను స్వయ
ముగానెఱంగి శ్రద్ధవహించు మహాశయులు, కొందఱు, మనపక్ష
మువారు, ప్రాతినిధ్యమహా సభయందుండఁ జొప్పడి, ప్రశ్న
క్షామభవము గలవారగుటచే భారతీయ శక్తులను గూర్చిన
పర్యాలోచనమునకు నెక్కుడు నమ్మకముతోఁ బూనఁగలిగి
ప్రాతినిధ్య మహాసభయందు, భారతీయవిషయ పరిజ్ఞాన
మెక్కువ వ్యాపింపజేయుదురు. ఇట్టికపర్యాయము జరిగిన
నది యాచారమై పారంపర్యముగా సాగఁగలదు. ప్రాతి
నిధ్య మహాసభకెట్టి యాజమాన్యము, ఉపద్రవ్యత్వము క్రమపద్ధతి
నొనగూడిన దానందేనీ, సర్వభారతీయ ప్రభుత్వమువారి లోప
ములను జక్కనొత్తుటకు నావశ్యకమగు విధానమున సమకూ
డును. భారతీయ ప్రభుత్వాంగమువారి స్వేచ్ఛాప్రవర్తనము
నడ్డుటకైయిట్టి ప్రాతినిధ్యాధికారబల మావశ్యమయే భారతీ
యలు మొఱలిడుచున్నారు. దీనినే ప్రజాస్వామికమగు నాం
గల ప్రభుత్వము భారతీయులకు సుమారుచక్ర తప్పిపోవుచు
న్నారు. ప్రాతినిధ్యమహాసభ్యులలోఁ గొంతజనంబందమేని
కల యిట్టి సభలన ప్రయోజనమును వివిధాభిప్రాయముల
వారు నంగీకరింతురనియు, దీనిని నిర్వివాదప్రశ్న గా మీరువ్యవహ
రింతురనియు నమ్మి, మీయావధానమున కీసంస్కార విషయ
మును వదలివేయుచున్నాఁడను.

మన మిక తెయవలసిన పని.

మనదేశీయమహాసభా సంబంధము గాన వచ్చిన్న కార్య
క్రమము, దాని యుద్దేశ్యములు అదర్శములు, స్వవిషయమైన
మన కర్తవ్యము, మన భావికార్యము అటునది నాయా యుప
న్యాసమునది ద్వితీయ భాగాంతర్యామిములై యున్నవి. ఈ
విషయపర్యాలోచనమున కిప్పుడు పూర్తిగా బ్రస్తుతము గాకపో
లేదు. పాలకాభిప్రాయముతో భిన్నమగుటచే వివాదమున
కవకాశముగల విషయమున వారావరణమునుండి సందర్భకతు
లమై తొలగవలసినవచ్చినను మనము గాఢసంచలనము గలవార
మేని ముఖ్యవిషయముల మనలో మనము తర్కించుకొన నన
కాశము గలదనుకొందును.

ఈనాటి మనతాపరము.

ఆగతిమును గూర్చి ముచ్చటించుటకుఁ బూర్వము
ప్రస్తుత విషయమై యొకంతకాలము మీరు సావధానులుగాఁ
గోరవలసి యున్నది. 1888 సంవత్సరమున తూర్పిండి యావ
ర్తక సంఘము పొందినవర్తక స్వామ్య పత్రమున నిల్లు
న్నది. భారతీయులు గాని, పుట్టుకచే నాంగ్ల రాజపాలితుం
డై యటవనించునే వాఁడుగాని, భిన్నమై తప్పుడను కారణ
మునను, విదేశీయుఁడు, వివాతీయుఁడను కారణమునను, నీ
సంఘమువారి క్రింది యుద్యోగమునుగాని, యధికారదదని
గాని పొంద నవచ్చుడనరాదు. ఈ వర్తక సంఘకార్య
నియంతృసభ వారు వై కాననాను బంధముగా సర్వభారతీయ
పాలకాధికారము వారికి వ్రాయించిన యానాటి
సుప్రసిద్ధ ప్రకటనమునఁ దై విషయమై
యూని ప్రాయమి నిల్లుచెప్పిరి. “మనపాలనకార్యనిర్వహణ

శ్రీ భూపేంద్రనాథ బాసుగారు.

శ్రీ భూపేంద్రనాథ బాసుగారు.

పద్ధతినంతటను నీవిధానముయొక్క సంపూర్ణ ఫలాద్యక్షములు ప్రవృత్తులగు ననుట ప్రాముఖ్యవిధానము సర్వప్రకృతియగుట సమచితమైయున్నది. స్వదేశీయులు సభాసభ కొన్ని యుద్వేగస్థానములమాత్రమే బాంధవ్యగత విద్యావిద్యాగ్రహణ వాగవ నూనానాధారముగా జేసికొని, కొన్నియధికారపదవులకు వారర్హులు కారనిరి. ఈ విధే ద మన ప్రస్తుత శాసన మున్నామిందున్నది. ఇది మొదట, యోగ్యత యే యుద్వేగ పదవులకు వచ్చేను లక్షణమై యుండును" అనల జ్యోతియా మహాపాక్షి గారి కవిత వాదనను చూచి విచారించుము. "మాయితర పాలితులనట్లు నెట్టి కర్తవ్యతా భాగము వారమో భారతరాష్ట్రీయుల స్థితియనునది జాతీయభావము గలవారము. సర్వేశ్వరానుగ్రహ వశమున, విశ్వావసుతోడను విశుద్ధాంతకరణము తోడను, నాభారము తీర్చుకొనవారము" భారతీయ ప్రభుత్వసంస్థితికి దృఢములగు పునాది లీనాకృతియై యున్నది. విశ్వకర్మములలో నొకటి మన (పాలకులగు) యున్నతోద్వేగ, నష్టకృత్యములు దొలగించుచున్నది. రెండవది, మన విషయమున బ్రభుత్వమువారికిగల కర్తవ్యతా భారము నిర్వహించుచున్నది. తూర్పించియు వర్తక సంఘకార్యనియంత్రు సభ్యులు, వారి శాసనోద్దేశ్యము పాలన కర్తవ్యమున సర్వప్రసముగ ప్రయత్నముగా కృత్యమునుజేయుటయనునది నిర్ణయముగాని, మహాపాక్షి గారి కుత్సర ప్రకటనముగాని. యెంతటి అపరాధంబుపడెనో, న్యాయరీతిని మనకు స్వామ్యముగల స్థితి కిని, ప్రస్తుతము మన కనుభూతిమై యుండు స్థితికిగల యంతర మెంతవిడియెయ్యునో, యాసమయమునవిమర్శించక విమర్శించువాడను. ఈ దేశీయ ప్రభుత్వ తిర్యక్తమాద్యంతము, సమ సమయములను, మన దేశీయోన్నతోద్వేగ పతీతి (ఇండియను సివిల్ సర్వీసు) నుత్తీరులైనవి దేశీయులందరి ప్రవృత్తియైయున్నది. దేశీయులు ప్రభుత్వకార్యకర్తలమునః బ్రవేశముగనుటకు నేపదివర్సములక్రిందట నేపద్యములందో యవి నేటికినినట్టిదేదీయునియార్థం కోరక ముత్ర యుండువిధముగా విశేషములేమాతాభివృద్ధియగుచున్నది. ఈయున్నలో ద్వ్యోగపట్టికలోని 1400మందిలో దెబ్బదింటి కక్షకులతో మన దేశీయులుండుటవైవిధ్యమునకుఁ బ్రబలతాగ్నామియున్నది. ఈశాఖ(సివిల్ సర్వీసు)లోనివారు కర్తవ్యనిర్వహణమే పరమాధి ప్రాయముగాఁ గలవారనుటకర్తవ్యకర్తవ్యము, జక్కగాఁబరిపాలించుటయొక బరమాధిలాక్షణములవలన యున్నది. ప్రాచీన కాలమందలిమల్లయుద్ధవిశారదునిబోలివీరుకార్యఖడ్గములచూపు తమ పూవులవై వైచిత్ర్యమును. ఆర్థికప్రకృతి నినుసరించి యు నవిభారము వాడుకాల్పి యత్నిసంరక్షణమునకై యాయా వాని పీఠము భారవహనీయుగా మిగులవారిని కొనబాస మజిలీవారట్లు నేయుచును.

మనసంప్రదాయముల, పరిసరస్థితుల, వలననగుఁగర్తవ్యతా పనుండి తిప్పించుకొనఁజాలము. మన దేశమందలి యాంగలలు కిలోధికస్వతంత్రాధికార మిచ్చుట నిరాకరము నందవచ్చును. 1861 సం॥మందుసర్వోధికారము యిచ్చుగాని, తిత్తవ్యముగాని నీతివిశారదుడునుగను నాంగల మహానియుని యాక్రంది వాస్తవములను సర్వసమ్మతముగా నుదాహరించెను. రాజ్యాంగములోని వారమును గౌరవ దగ్గి తులై భాద్యత భానము లేక,

నిరంతరభాగికార గర్వ పూరితులై యుండును. అట్లు కంటే సుఖతరముల యధి కృత బలములా గా రణమునందున్నది. శాంతిప్రభుత్వపద్ధతి నాటి దేయె యుండుటచే పిల్లగారి యప్పటిమాట లిప్పటికీవర్తములైయున్నది. కారి యాయ ద్వ్యోగములవారు గలిగించికోనినవిరోధము కర్తవ్యతాభావమైయున్నది. ఈయొక రాధ్యతకు మాత్రము పేరు వచ్చులై, యొందెదనియు నుండుననియు ననువిషయము సర్వప్రవేషికిని నెచ్చియున్నది. అయ్యది మహాని గోధమన గుంజము ముందుకాని, పూర్వనిశ్చితా శయములు, మాభ్యసంప్రదాయములు, కార్యనిర్వహణపద్ధతులనుగణము, ఒకవైపున, సాన్నిహిత్య వాంఛావిధ్యంభయము వేటొకవైపున, వివాదము నపుడా నిరోధము చాలింతనిగా నుండుకేగదు. రాజ్యపతి నిపుడు రాష్ట్రీయపాలకులు వచ్చుచుండుట, సోపుచుండురుగాని, యాయొన్నతోద్వేగశాఖమాత్రము సోపదన్నమైన రాధ్యత వివాగామి యేవాభ్యులేని స్వచ్ఛంద కృత్తిగలవై ప్రజాకీర్తియను శాంతుయనెప్పటి పదతిలో విచ్చియుండును. నిజన కర్మము నుసరించి యొకసభ్యుడుగాక, రాజ్యరక్షణిగాక కార్యనిర్వహక సభ్యులందఱిశాఖ సంబంధమై యుండును. ఇంపుకాభాంతియసభ్యులతోఁ గూడ వీర మన దేశకార్య దర్శి గారి యాలోచన సభలోని సదస్యులై యుండును ఇటువంటి పీఠమువారి విమర్శించు న్యాయ స్థానమువారుగా వారొప్పుచు యున్నాడు. తొమ్మిదింటిలో నాడు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకుఁ బాపలకుల వారె సమకూర్చును. విద్యావహితముఁ గాను ప్రభుత్వ సంబంధము గల మహాచ్ఛాఖలన్నియు వీరి యాజమాన్యములోనివై, ప్రభుత్వము వలనవలయు ప్రోత్సాహము, క్రోధానిష్ఠాహమునవైన కీర్తియు వారలకు నేకతాగ వలసియున్నది. పలుకుబడి అభిమానభావము, అధికారము, స్వతంత్రత, రాష్ట్రము, తుదకుర్వపుర్వమును, వారి హస్తగతములై యున్నవి. వారిపదవుల సోమనియునకై వారొండుండిన, మానవాతితులనియు నుదాహరణియుండును. మతీయె యిత గోదేశ్యము నోఁ గాకున్నచు, వారిసాంపర్యధికారధర్మమును నిమగ్ధియుగా నుత్తరాధికారములకు సుక్రమింపఁజేయు. ప్రశంసనీయాభిలాష తోడనో, యధావధిమైనపద్ధతి నీ మున్నతోద్వేగశాఖాభావత వృత్తేయుమునకు ముగ్ధులగు నిర్వృత్తివాసముతోడనో, భాగ్యోక్తిరీతి స్వస్థానమునకొకాంక్ష వారి కందవలసివై యున్నది.

మనప్రతి వాంఛనీయుమేది ?
ద్వ్యోగ సుఖియున్నదిగాని, మన ప్రభుత్వము మనస్సాక్షివై నిలువగలుగుట కతిశయముగా నొకత్తవకువారై యున్నాను. మనచాలుకు వేలకోలన సాన్యాస్య కళాశాలా ప్రతిగ్రామ మాధ్యమముగాని బాంధవ్య కళాశాలల సాన్యాస్యరూపి విద్య గలయచున్నది. వారిలో కలసంఖ్యాపలు నిరోధాత్మకముగా, అనానుచేశమునందలి కర్మములను కనుగొనుముగానుచు స్వదేశము జేసినోడనే వారార్జివిని యావిజ్ఞానమును. వ్యాపింపజేయుచున్నాను. వైశ్యావనిక సుకలము వైకనగు గాని యుండుకొని ప్రవృత్తిగన్ను వ్యాపారము ఇప్పటికంటే మున్నతమును జీవితమును భారతీయము గోరుచున్నది. భారతీయుల

వ్యాపారమోపయోగముల కింకను విశాలగోళము కలయునన్ను చున్నది. భారతీయులందఱు బ్రవృద్ధులగు నాత్మగౌరవమును తమ సాన్యాస్యమునకును, సుకలముగాఁ బ్రభుత్వముండిండి యో గాంతుంచుచున్నది. 1893 సం॥సంస్కరమున తూర్పుండియా వర్తక సంఘమువారి కార్యనియంత్రులైనవారు నివాసంపఁ జూచి విశ్వప్రయత్నములై నట్టియు, నాదినుండి యనుక్తులమై నచ్చునానా(అనగా గొన్ని యుద్వేగపదములకుమాత్రముభారతీయులర్హులనునది). యాప్రభుత్వవిధానబోధకముగు గ్రంథమున సర్వస్వతీ ప్రసన్నముగాకుండునట్లై యాదేశీయన్యాయస్థాన కేసులకండియఁ దొలగించవలసియున్నది. భారతమాతృవేదకు నామోపయోగము కల్పితనిరోధములచే నాటంకింపబడరాదు. సామ్రాజ్యవందలి భారతీయేతరులకుగల పౌరస్వామ్యమే తమ క్షమాగులకలయునని భారతమాతగోరుచున్నది. ప్రజలకేకాక ప్రభుత్వమునకును సాపాత్యము, నిరతయోగమునకు నాన్యాస్యతంత్ర్య, పత్రికా స్వాతంత్ర్య తీవ్రసోధములను దొలగించుడనియు, మనదేశీయ మాతి కొలుచున్నది. మిదు విక్కిలి, అంగ సామ్రాజ్యాధీన స్వపాపాలమును భారతక్షమన్నికీలా ముఖ్యముగా నభివేషించుచున్నది. అట్టి స్వపాపాలము ప్రాపించినపుడే అంగ పాలములకలభిచి, సర్వకాల సంస్కరణీయములై యుండు మహాపకారములు స్వప్రకృతితోడ నింకను మాధుర్యములై నిలవగలవు ముఁగఁ బ్రాపణీయులు లగువాని నే నెఱుంగుదు. వారిని గురించి సంప్రదాయముగా నడిచితిని. మనదేశీయ ప్రస్తుత సందర్భముల ననుసరించి వై మన వాంఛలు విపరీతములు న్యాయేతరములవై యున్నవియా? చాలి నగుటకేరాలి, తెలఁగూటకై శుక్తపునవారి గోధవాడను గాను. కాని, క్రమక్రమముగా నా వాంఛలు తీరననియే భావించు వాడను. ఈవాంఛలు వర్తనీయం బగు క్రిధమను సానుకంప దృష్టికేవాత్రములా? లేక గట్టిట్టుకలతో నాగద్రోక్కుదగిచిగా? ప్రభుత్వమువా రెన్నదో దీసికొక బ్రతుక్తిర మిచ్చి.

మంత్రాంగ సంస్కరణము.
మన ప్రభువు గారి సంస్కరణ సంవిధాన మెంతోమార్పుక కారంభి దేశీయ యున్నది. కొందఱి విషయమై సంశయించువారగలరు. ఈసంస్కారములు విశ్వాసకల్పనా మాత్రములే యనుట మనలోఁ గొందఱు కభ్యాసమొంది. ఈయభ్యాసమును నే నిరసించెదనట్టివాడుక వక్రీకృష్టిఫలము. అట్టివానికి నిర్మితాత్మకముగు కీర్తదర్శిత్వ భావము భావము. 1773 సం॥వత్సరపు ప్రభుత్వ అంశ్రేనియును శాసనమును బట్టి వారిన్ హేస్తింగు గారికి నేనానిగాక ముగ్గుంతో నొసఁగఁబడిన యాలోచనసభ, 1817 సం॥సంస్కరణన సంస్కారతోఁ గూడిన వాయును. అప్పుడు స్వర్ణిగానుండు సభ్యు నొకని జేర్చిరి. కాని యాతఁడు ప్రభుత్వం. కరముగల శాసనములను నావరణమునకై నిర్దేశించు నుండుముఁ దప్ప నాలోచన సభలో గూర్పుండుటగాని, యే విషయమునకై నిరసనస్వామ్యముగాని, నిర్వృతింప వలసిన కార్య భావముగాని కలవాడై యుండినదిలేదు 1858 సం॥యన, నల్లగు సాధారణ సభ్యులు ప్రభుత్వ నియంత్రులగు నాగ్నియవసభ్యులగులాశాసన నిర్మాణసభవై సభానియమగు వృద్ధి గానున్నది. ఆందలు ప్రభుత్వ నియంత్రులను వారెద్రొనెను, 12 సం॥అను సుపసభ్యుల సంఖ్య 1866 సం॥సంస్కరణన హేచ్చింపబడెను. నాన్సు బ్రాద్లాగారి కలకుబడియు, నామర్శయు సుపలముగాఁగలిగి దేశీయ మహాసభ పరమములేక నీయు నాంతోకేవలముగా 1892 సం॥స్వీయన క్రాస్తీప్రభువుగారి శాసనమేర్పడిన. బ్రాద్లాగారింతివలకు సభవులై యుండిననాశాసన మిప్పటికంటె బూర్జము గ భేషించినయెయుండును. అయినను నీశాసనములన మనస్సోచాదివిధిసభలందువారికి వివరణవిషయమైచర్చించుటచే, సంవృత్తశక్తిగాఁ బ్రక్షించుటకును స్వామ్యము సమకూడినది. 1939 సం॥సంస్కరణమందు సుపసభ్యులసంఖ్య సర్వ పాలనాధికార శాసననిర్మాణ సభయందు 60 కంటకు హేచ్చింపబడుటచే వైయంతియుండివాలయారము గడచిపోయినవారమై లిమి. వీరిలో 27 గురు ప్రజావరణములవారు. శేషించిరిరీత ప్రభుత్వాధికారిని యుత్తము. అట్లు నియంత్రులగువారిలో 28 కంటే నెక్కును ప్రభుత్వోద్వేగగులుండరాదు. ఆర్థికవివరణమువై చర్చాస్వాతంత్ర్యమేకాక, ఆయన్యములు, బాపు నాన్యాయంపు పత్రిక సమస్త దళిందును సభాసమ్మఖమున చుండుటకును, దేశీయ పరిపాలనమునకు సంబంధించిన తీర్మానములకుపపాదించుటకును గధికార మొసంగఁబడినది. ప్రశ్నలను జేయుధికారము సందర్భశక్తిగాఁ బరమువై సభల కొ

సముదాయము విశేషముగా హాస్యాపరిమళమును కల్గించుచున్నది. కావ్యనిర్వహణలో తాత్పర్యమును పెంచుకొనియున్నది. నివి యామందమును తొలగించినవి. కావలసిన తావులకు ఉత్తమును రచయితలచేరినది. రాజ్యాంగ చక్రములు బాగు క్రిందపడు రయిలులమీద పరుగులు వేయుచున్న గమనము నాపుటను సహాయకారులయినవి. అవి వెళ్ళు తప్పులను సవరించినవి. అన్నిటికంటె గొప్ప వేదనగా నది దేశపరిపాలనను సవరించు వాని ప్రోద్బలమునగ పరిచినది. సామ్రాజ్యకావ్య నిర్మాణసభలో అధికారసభ్యుల సంఖ్య హెచ్చుగా నున్నది గాని యిప్పుడు దానిని తీసివేయవచ్చును. ఈసభలో నున్న మహాలోపమును, హెచ్చించివచ్చుచున్నది. ఈ సభ్యుల ప్రాతినిధ్యము. వారి ప్రాతినిధ్యము కేవల స్థానికులకు లాభమును పొందూ రాజ్యాంగ పరిపాలనమునకు సంబంధించిన కొన్ని కొన్ని విషయములలో అధికార హెచ్చించుచున్నది. రాజ్యాంగ పరిపాలనను వోటులనేక భావములతో నొసంగిరి. న్యాయపరిపాలన, కార్యనిర్వహణకాధికారముల విభజించువిషయమునను, చలన పోయిన హిందూత్వ సిద్ధాంతములకు సంబంధించిన విషయములలోను సిక్కులు, తెలంగాణులు, మహారాష్ట్రీలు, ముదిరాసీలు, రాజులు, సాధారణులు, హిందూత్వము ను నమ్ముచున్నవారు, వైశ్యవర్ణముతోడను యనుకూలభావమును ఘోషించిరి. వంగదేశీయులను, చెన్నరాజధాని యందును రాష్ట్రీయులను సభలలో గవర్నమెంటువారు కొన్ని తీర్మానముల సంబంధమున నొడిపబడిరి. మార్చి ప్రభుత్వ కార్యక్రమమునకు సంబంధించిన సంగతులకు కాసు నిర్మాణసభ లాకానొకప్పుడు కొందఱు లాలోచన లేక నుడువనట్లు అంత పనికిమాలినవి గావు. ఈ దినములలో వానిని మన మాదర్శనముగా నుంచుకొనజాలదు. మనకు నిష్కలమే కాని యిది మన ప్రభుత్వమునకు కొంతవరకు ఆకు సహాయపడినది. కాని యిది మనము చేయవలసినది నిర్మించబడినది చెప్పటం కేవల మసూలేము. అది మన కమ్యూనికేషన్ మును జేరటము సోపానములని భావించెదము. ఆ గవర్నమెంటు మెట్టియో యిప్పు డాలోచించెదము గాక. ఈ గవర్నమెంటును దృష్టిపరచునం దుంచుకొనుటయందు నున్నముగాను, మర్యాదతోను చేపువలసిన దానిని చెప్పెదముగాక మన మొకరి కొకరి ను నంబుల నెరింగి, మనమునాముల నిరంతరము జెప్పెదముగాక. ఈ గొప్ప విషయమును పరిష్కరించుటయందు దేవుడు దానకుండుట శ్రేయస్కరము.

ఆంగ్ల సామ్రాజ్య శాస్త్రము ప్రముఖము.

హిందూదేశమునది యూరోపియను అధికారులు మనదేశపు రాజకీయ భావికాభివృద్ధియందు యోగ్యమునమున కావరు. ఈ శాస్త్రముల కొరకలకు సంస్కృతిపరమ దివ్యభాష నన్నేపింపదు. ఏకాంశపరి యూరోపియన్, కేవలయూరోపియన్ యేదో చేయవలెను. నిరంతరము రాజకీయవిధిగాని, నైపునైకతరంగాని యీయూరోపియన్ నిర్మాణమునందొక్కొక్కప్పుడు హెచ్చుతగ్గులు జరిగింపజేయవచ్చును. లేక ప్రజలనోరులను కట్టివేయు ప్రయత్నము చేయవచ్చును. కాని యంత్రముల నన్నింటిని నడపు మహాచక్రము సాధారణముగా కదలదు. ఈయధికారవ్యవస్థ అంతరాత్మను పాటించుచు క్రమతో పరిచేయువారిని నొసంగిండుకయు గర్వపడవచ్చును. కాని వారు భావివిలోకనముతో తొందర కలుగజేసికొనరు. వారు దేశభావాలని లోపలను బయటను గాపాడిరి. న్యాయముగా క్రమముగా నడచుచున్న ప్రభుత్వము వలన లభించుచున్న లాభములు మన కడ్డమెరుట కనబడుచునేయున్నవి. ఇండియాకు అటుక యెందుడు? అనె మహా సామ్రాజ్యముగా నున్నదినములలోను చిన్న చిన్న రాష్ట్రములుగా భాగింపబడినప్పుడును ఒక్క నిరంతరభావికావలసిన గదా యెలబడినది? ఇప్పుడును మునుండివచ్చిన అధికారుల వలన సాధించబడుట కామేమి కష్టము? అని కొందఱుకు చున్నారు ఆలంగారు బుద్ధివారి కాలముగడచినది. ప్రపంచమున నెల్లవారి జీవితము పగ్గమునై చొర్రకులాటగా నుగాడుచున్నది. పాశ్చాత్యభండమున జీవితవిధానముగానే యొక జాతివారికొకజాతివారిలో గవ్యమునకు గడంగుచున్నారు. అట్టి ప్రకృతి సంగ్రహము ఒకతెగ నై, వేటికొకతెగ కను, నొకవర్గమునై నొకవర్గమునై గల మధ్యయుగమునాటి యధికారి బలమూ పవన మొగును నున్నది. పాశ్చాత్య ద్వారము కలకాలిన వియుక్తాగ్రుడమునై నది కాంతిమునై నుండు ప్రాకృత్యమునై నుండుచున్న జీవితవైకల్యమును తరంగ విజృంభణమును వెలకకుండ్రయ సాధ్యముగాను. ఆంగ్లచరిత్రాభ్యాసము (భావతీయులకు) గూడవని మీరు కాసింప

చ్చును. ఉత్తరకారణమైన యిందలి స్వచ్ఛందచరిత్రభాగము మీరు తుడిచివేయవచ్చును. (ఆంగ్లేయోన్నతికి గారణభూతులైన పండితోత్తముల, మిల్లును, బరుగుమిల్లు, స్పెన్సరుగారి గ్రంథరాజములు మనవానికి బలవీయములుగానని నిశ్చయించవచ్చును. భారతీయ విశ్వవిద్యాలయముల మీయిష్టానుసారముగా గంచుకొనవచ్చును. నిరోధకాసనములచే వారి చరణముల కృత్యములబద్ధములజేయవచ్చును. కాని, రాజానికికైకొని యిదివార్యమైవచ్చు ప్రాపంచికాధి కృత్యములను మీరు నిరోధించజాలరు. భారతవృత్తం దాంగప్రభుత్వమున నిరంకుశాధికార రూపక శత్రుత్వము పాతంబుగను, స్థిరమైన సదా సంఘర్షణముతో గూడి పీడించునధికృత స్వేచ్ఛాధికార పాలనంబుగను, నానాటికి నతిశయించి దుర్బరంబగుచు, భారతీయ జీవిత, సంజీవీయ భారముగను నాగరకత కది దూష్యమును కాపవాక్యము దోచుకట్టుయిన కారణ్య భావమున కడి శత్రుత్వమునను సుస్థానములను భక్తి విశ్వాసములతో నంగీకరించి, మనో విలీనము ప్రాసలవంటి ప్రజారంజకుల సంప్రదాయములను మాత్రము సత్వికమింపక వర్తించు బ్రయత్నము వారాయున్నదో తోగ్యముల గొందలుగలరు. వారిని ప్రశంసింపకుండుట ప్రత్యవాయమైయుండు.

ఆంగ్ల శాస్త్రముగాని స్వాతంత్ర్యము.

ఇంక నాంగ్ల సామ్రాజ్య సంబంధము గాని స్వరాజ్యమును దెండ్రుబాటుగా గూర్చుచున్నది. స్వచ్ఛందచింతనము యుగజనధర్మమై యుండును; వారిగారాబమానమున కయ్యది యొప్పిదముగా నుండకపోదు. ఈవిషయమైన కాసనవాద నటనలన్ని, ప్రాచీనాధ్యమైన రాజకీయశక్తిగా గొంత చచ్చిపోయెను. అట్టి స్వాతంత్ర్యము ప్రాపణసాధ్యమనియు నదెట్లున్నను మన ప్రస్తుత పరిణామ దశలో నద్యది వాంఛనీయమని యొక నాడు నచ్చుకొనిన కాసనభయంబు లేమిగానున్నను నాయాదర్శమును కేరళముతో నంగీకరింప నేను వెనుకముందుండను. నాకునచ్చునవిషయమును వదిలి పాటిపోవువాడనుగాను. ఒకనోపింప నున్న తిరునామమునకై వలయుదెబ్బ వేయుజనుల ప్రవృత్తి నాకిచ్చమైనదిగాదు. మనమావిషయము మాటాడునపుడు నిష్కలమచిత్తులమై యుండవలయు. ప్రాకృత్యసాధ్యములగు నిట్టి ప్రశ్నలపై ర్య సామాన్యములతోడనే చర్చించు బానవలయును. జాతీయ పునరుద్ధారణము పొరువేక సాధ్యముగాని మంచెనై నొకమాట, మంచెకొందనికమాటగా నాడి యూరొవారి విద్వలవల: నూతిగోతుగను ప్రజాత్మములచే నిర్మించునది గాదు. భారతీయ ప్రస్తుత పరిణామ స్థితిలో నెక దాంగ సంబంధ త్యాగమును వాంఛించున? కోపించున? మన భారతీయరాజులు మహారాజులు, స్వగౌరవ స్వాధీనములకు లోపములేక సంతుష్టులై యున్నారు. వారి పురుషుల యాస్పత్రియు, సంరక్షితములై యున్నవి. ఇంక మధ్యమ తరగతివారన్ననో, స్వేచ్ఛా వ్యాపారులై నుభించుచున్నారు. కష్టతీవులు వారి పరిశ్రమలయందు నిస్సందేహముగా బొందగలిగి యున్నారు. వివిధకృత్యులవారందఱు నొకగవ్వనానమునకు ముందంజవారై యున్నారు. సర్వసమదృష్టిచింతనతో నైతకస్య ప్రమైన పాలనాధికారులకుల ప్రభుత్వమువారి ప్రాతాహమంది సామాన్య దృశ్యములకు సామాన్యజాతిగతా భావమునకునే గ్రాచిత్తులై యున్నారు. ఇట్టివిలువైన సంబంధత్యాగమును బోషించి వారి గవ్యసానమునకుండులగుచురా? భారతీయులగుచిన్నులు పెద్దలు, దారులు, నాదారులు, ఉచ్చనీకస్యములతో నిందుకుండు ప్రత్యుత్తరము ప్రపంచమునకు వెల్లడించి యున్నారు సర్వేంద్రియములు నిద్రావశములై నపుడుగలగు స్వప్నములవలెనే యట్టి కోరికగలదే దానిని స్వప్నమనవలయు. యావనసంబంధములగుచిన్నియని వికారములు పెద్దవారై లోకానభవముగలిగినపుడు వనివేక నిరోధములుగాకుండు తిట్టి నిట్టివృత్తులు చచ్చిన రావచ్చుకాని వానిని స్వప్నమాత్రములుగా విడువక బుద్ధి కంటించికొని పట్టువట్టిరేని, యవిధస్యాచుతులగుటయే కాక వారు సాధ్యముకాంతియై నెలుంగక యాభంగమున గృహింతురు.

సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వరాజ్యము.

సంపూర్ణ సాధనలయందు నిరంతర స్వాతంత్ర్యమునుగూడ ససంభవములేగాన వానిని మనము కోరరాదు. మహాసభవారు నిర్ధారణచేసిన రీతిని సామాన్యము సహకారము సహన పద్ధతులతోగూడిన సంపూర్ణ భాగస్వామ్యముననునవియే మనము లక్ష్యమున నుంచు కొనతగిన యాదర్శక లక్షణములు. ఈఫలనిధి నేడుచేరవలెనని నేననుగాని ఇందుకోరకేమనము

ప్రతికార్యమును చేయుచుండుటయే గాక ప్రభుత్వమువారుగూడ చేయునట్లు మనము ప్రయత్నింపవలెను. భరతవర్ష మొక్క ఖండముగాని సామాన్యదేశముగాదు. ఈభూభాగము వెళ్ళుదేశములక్రింద విభజింపబడియున్నది. ఇందలి ప్రజలు భిన్నసంఘములుగను బూతులుగను మతిములుగను విభజింపబడిరి. ఒకప్రాచీన రాజకీయంబుల క్రిందకాకురములగు త్రిపురాయోత్తములును పరమమూఢులగు తుద్ధానాగరక ప్రజాభిమునుగూడ నీదేశమునగలరు. విద్యానిస్థులును మధ్యతరగతి వారిసంఖ్య మిక్కిలి తక్కువని యజ్ఞాభిముగాని ఇంకను విశేషముగ లేదనియే యనదగును. ప్రత్యక్ష ప్రభుపరిపాలనమునే గాని తక్కినవిషయముల నేమియు నెరుగనివారిదేశపు. పెల్లలలో చాలమందిగలరు. ప్రాతనిధ్యప్రభుత్వమును కోరువారుగూడ సధిక సంఖ్యాకులీదేశముననున్నారే. ఇట్టి భిన్నప్రజానిస్థులగు నీదేశమున నెట్టిస్వరాజ్యమైన నేర్పరపడుట కనకాళముకలదా లేక ఎల్లకాలమునుపరాధీనతయే దీనికిగతియ? ప్రతిపక్షవాదమును నేనువ్రాసి గాని వివరించినవివరములున్నాను. ఇట్టిస్థితిగతులలో మనయాదర్శమును మనమెట్లున్నయింపగల మోచూడవలసియున్నది. ఆ ఆశయు మేమో మనమున్నప్పుడు గ్రహింపదగును. దేశముయొక్క విస్తీర్ణమును బట్టియు ప్రజలలోని కేదస్థితిని బట్టియు మనకు అస్సేలియా, అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలోని ప్రభుత్వ పద్ధతినీ బోలిన పద్ధతినీ వన దేశాను గుణ్యముగ నేర్పరప బడదగును. ఆ ప్రభుత్వము నకు సాగ్యభావ ప్రతినిధి అస్యత్వముగ నుండవచ్చును. ఇట్టి ప్రభుత్వసంఘమునందు ఎల్లవారికిని ప్రశంశముండ దగును. హెచ్చించుట నాంగ్లేయులును ప్రభుత్వమునానుసంబంధమున అన్ని లవాలును ఎన్నికల పద్ధతినీలేక పోవురా నాగరకత లేనట్లు నిరూపణపద్ధతినీ ఈపరిపాలక సంఘమునందు ప్రశంశముగలిగి యుండవచ్చును. ఇది ఇట్లు జరుగరలెనని నేను నిర్ధారణచేసిన మీరు హాసింపగలరుగాన నేనుచేయుట నేనూరకమాచించుటమాత్రమే చేయుచున్నాను. దీనిని నెవరేనివిమర్శింపనెంచినచో నేను సంతాపపడుదును. మరలమే స్వరాజ్యము ముఖ్యధారము. మరియొక ఫలనిధి నిర్ధారణలేదు గాన నేనెట్టిపక్షులలేను.

ఈనాటి హిందూదేశము.

భూస్వామ్య దేశము.

ఇంక మనకుగల సమస్యములగున్న విచారింపు. ఇందున కనురూపలక్ష్యము పాశ్చాత్య భండమునుండి కైకొనుట ముఖ్యముగాని ప్రస్తుత మాంగ్లప్రాచీనితినగానే యుగమునాటివో కాక యొకశతాబ్దమున కావలసినది గూర్చియే మీరుగమంచ వేచుచున్నాడను. విజ్ఞోయా మహారాజుగారు సింహాసన సధిష్ఠించిన వెనుక 1822 సంవత్సరపు సంసార్తర కాసన మేర్పడినపుడు 19 వ శతాబ్ద మధ్యమునంబి యాంగ్లేయుల మనకుండు ప్రభుత్వ మై యున్నది ఆనాడ చిట్టి పురుషులలో సగము మంది స్త్రీలలో నించుమించు మూడుభాగముల వారును, వారివైవాహిక నిష్కలమైయున్నవారే సంతకముల జేయుటకు విద్యాగంధములేనివారై యుండిరి. పరిశోధించిట్లయిన నీ విద్యావిషయమై హిందూదేశములోనియన్నత కర్ణజాతులలో నెక్కువగా నున్నారు. ఈ దేశములోని పురుషుల నందరను లెక్కించినచోపిల్లలను కొండబూతులవారిని ఆనాడులనుగూడ కలిపినను 10 మందికి 1 టికన్ననధిముగనే ఇప్పుడు చదువు వచ్చినవారన్నారు. ఆనాడు ఇంగ్లాండులో సాంఘికరాజకీయ నిరోధమును కలిగించునట్టిత్రమగు మతక్షులంబులయిండుడె. అట్టిక్షులు హిందూదేశమున నెన్నడును కలిగియుండలేదు. అయ్యిండులోగూడ రోమనుకాలిక్యును మతమువారికి 1798 వ సంవత్సరమువరకును వైశ్యములొకమిషను పువోగములొసగబడలేదు. అప్పుడొక కాసనము చేయబడి కర్నలు హాదావరకునుమాత్ర మొసంగింపబడినది ఇంగ్లాండులోని రోమను కాలిక్యులకు 1818 వరకును ఈమాత్రపు సౌకర్యమునైన యొసగియుండలేదు. 1829 వ సంవత్సరమువరకు రోమనుకాలిక్యులకు పాఠశాలలో ప్రవేశమే యొసగబడలేదు. ప్రాప్తమైయున్న పృథివీకాభిప్రాయముగూడ నిట్టి కఠినములగు విస్మంపదలే తిట్టించినవి. వారు తమ సాంప్రదాయముల ననుసరించి జాతకర్మ మృతకర్మ నాచరించుటకును, విశ్వవిద్యాలయములలో విద్యాభ్యాస మొనర్చుటకును అభ్యంతరపెట్టబడిరి. రిషమప్రభువుగారు 'రోమనుకాలిక్యుల' మతాలంబులకు గానవారిని హిందూదేశమునకు రాజప్రతినిధిగా నియమింపగూడదని 1830 వ సంవత్సరమున చాలమంది గ్లాడుప్రమునుంట్రిగారి బలకత్తానినిధ్యసంఘము నంపిన విషయము మనలో చాలమంది విస్మంపరలరు. నీటికిగూడ చచ్చింపబడుచున్న అయిరాండు ప్రశ్నకు మూలకారణ రోమనుకాలిక్యుల ప్రోటెస్టెంటు మతభేదమే యనదగును.

ఈ మహాయుద్ధము తలపించుటకు మున్నా యుద్ధములకు మరల వారును సన్నుతులై నామకొనేతులై జేకాంత కలహానా దనమునకు సుమట్టియొడిరి. హిందూదేశమునగలిగియు లింతిన్న నీచుకలకుండున్నా? హిందువులును మహమ్మ దీయులకు చాలకాలము స్నేహభావములను కలిగియుండిరి. గాని వారి విరోధము వారి కదికానకూలకరమని భావించి హిందూదేశమును వాస్తవమునకు భంగము కలిగినది. నేటిది స్వయముగ నుపహించిన విషయముగాదు. బ్రాహ్మప్రభువును బోలి రాజనీతి కొనించు దీవియనునది నట్లు నడిచియున్నాడు. హిందూయందు మహమ్మదీయులకు బాతిమత భేదముల వలన హిందూదేశ ప్రజలను జేరుకువలగ విభాగకారణములు నశించిపో ఆంగ్లప్రభుత్వము యొక్క స్థిరత్వమునకు అపాయము కలుగు నుటకు కారణములు పుట్టవచ్చును. గాని ఇటీవల అశ్వత్థశకున అంగ్లోవ్యోగులును హిందువులను మహమ్మ దీయులనుగూడ నీ వైరభావమాయా తెగలకును ప్రభుత్వము వారికిగూడ నసగ్గ దాయకమని గ్రహించిరి.

మతభేదమే కాకుండ భిన్నప్రజలుగల హిందూదేశము వంటి దేశమున తగిన ప్రాతినిధ్యము సంభవమనిగూడ వాదించి యున్నాడు. సంస్కరణ శాసన మేగ్నకుటమున్న ఇంగ్లాండుదేశపునీతిని గమనించుము. 18^వ2 వ సంవత్సరమునకు ప్రభుత్వమున ఇంగ్లాండులో ప్రజలసభకు (పార్లమెంటు) 85 ప్రదేశములనుండి 70 మందికి ఎట్టి ఎన్నుకొను లేకుండయు పంపి యుండిరి. ఎన్నుకొనవారసంఖ్య 50 మందికి దాటకుండనడగ 46 స్థలమునుండి 90 మందిని ఎన్నుకొనిరి. ఎన్నుకొనవారి సంఖ్య 100 మందికి తక్కువకాకుండ నుండ 19 స్థలములలో 87 గదిని ఎన్నుకొనిరి. రీతన్న శక్తింగుహము మహమ్మదీయ పట్టణములకు ప్రతిభులే లేకపోయిరి. లంచములుంది సభ్యులను సంపాదించుచుండిరి. సభ్యుల నెన్ని కధికారము జమీందారులయందును పురపాలక సంఘముల యందున్నవ్వకు వారు వారిని బహిరంగముగ విక్రయించుచుండిరి. లంచగొండితనము బహువ్యాప్తముగ నుండుట వలన ధనమునంగి సభ్యులను కొనుట నిర్దమ్యునియే యచటివారు తలంచుచుండిరి. ఆవారు బాలయోగ్యులను పరిశుద్ధులగు వారిలో శ్రేష్ఠునిపించుకొనిన సర్ కామ్యాయలు రామిలీగా రొకరి ప్రేక్షియునకు పాలుపడకుండ నుండు తలంపుతో ప్రజల సరకాని కభ్యుతమ స్పష్టముగ ధనమునంగి కొనిరి. భావాభేదముకల యంతరాయముని పాటింప పోలేదు. 19-వ శతాబ్దములో ఇంగ్లాండు దేశములోనున్న వివిధభావాల కన్న మన దేశమునంటి విస్తీర్ణమున కధిక భావాలనేలే లేవు. హిందూదేశమునగలిగి భిన్నభావములలోని ప్రజల కందరి కని గూడ ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారు సామాన్య భావనా సౌకర్యమును మహావై ప్రధాన మొసంగి యున్నారు. హిందూదేశములో సన్ననిసంఘములవారును విద్యాధిపతులును తక్కువగలిగియుండుట అజ్ఞానము నీచభావదగని మనవై మరెముక నే కారణమిందుననున్నది. 1832-వ సంవత్సరమునకును ఇంగ్లాండులో ప్రజలసభ కేవలము నేటియులగు ప్రభుత్వముకన్నయు మధ్యస్థగతులవారియొక్కయు ఆధీనమునందేయుండెను. ఇప్పటికైనను యధార్థమునకు ఆ రెండు తెగలవారిలో చేరిన సభ్యులగోడనే ఆసభ నిండియున్నదని తలంపవలయున్నది. ప్రభువుల అధికారములనును తెగించకుండుటకు చాలాకాల ప్రయత్నించిన ప్రభుపక్షవాదుల యాదర్శములతోడనే ఆంగ్లో ఇండియను పరిపాలనలు బాహ్యంగ విషయములను గమనించెదరని తెలిసియేయున్నది. గాన కష్టనాతికలముగలవారు స్వల్పజ్ఞానముగలవారైన కధికారము చెల్లించుచుండుట స్వసాక్షాదీనుండియే వచ్చుచున్నది.

ఇట్టి జనాను దేశములు

నేటికల కొంచముయందునకును సమీపమునకు వచ్చెదరా. 1860లో ఇట్టి దేశమునకున్నంత భిన్నస్థితి హిందూదేశమున నెన్నడునుగూడ నుండియుండలేదు. ఇట్టి దేశమున నే ప్రభుత్వమేగ్నది. విమృశింపగూడ గాజకీయరాధికారుల వైషమ్యములు భిన్నములను గావ్రములకు గల సోటిలు ప్రభావప్రభుత్వ రాజ్యప్రభుత్వములకును పరస్పర ద్వేషములు కుర్చీలు సరిహద్దుదేశముల వారి ప్రాంతములు కుట్టమున్నవని ఇట్టి దేశాభివృద్ధికి బుచ్చు గోడములుగాకుండెను. 1860-ని సంవత్సరమున హిందూ స్థితినిగూడను ప్రక్రవర్తిమేనునకు ముక్తిము ప్రభువుగాని వాగముల వలననే విమృశించుట కరుగ బడుచుండెను. కష్టములలో నుండి భాగము పరిగి బహిరంగమున పరిగిలి యెదు నామకలముల ప్రక్రవర్తినిగూడ నుట్టిది స్వేచ్ఛించుచుండుట ప్రజలకు దేశముల చిరి ముని స్వేచ్ఛించుట యెదు కలదుమారు దాటకుండెను. హిందూ

నిగ్మాణ కాన్యనిగ్మాణ కాధికారములను నాజెడులును ముద్రించు కధికారములునుగూడ కలిగియుండెను. ప్రభువులను పరిపాలకులు నైన దేవుమోక్షములై తెగవారు 20 లక్షల మంది మాత్రముండిరి. తక్కిన తెగలో 3 కోట్ల ప్రజలుండిరి. వీరిలో సాంఘిక భేదము లపారముగనందెను. అది దుర్గమము లని కూడ నుడువదగును. వీరిలో మూడు ప్రధాన కాఖలుండెను. వ్యవసాయ దారులు వర్తకులు నిగ్మాణకులు వీరందఱును ప్రభుత్వ కాఖ వారికి నేవ చేయుటయే ప్రధానవిధిగా గలిగియుండిరి. ప్రజలలో నధికసంఖ్యగల వారు కేవలము బానిసలైయుండిరి. చారికట్టి స్వాతంత్ర్యమును లేకుండెను. వారి స్వాతంత్ర్యము వారినితమ వారి ప్రాణములనుగూడ వారి యజమానుల చేజిక్కియుండెను. యజమానులతో మాటలాడునట్లును వారు నేలమాపులవారును నడుచులనుకంది హిందూస్థములతో మాటలాడవలసినవారుగా నుండిరి. అధిక వానిసత్వమునలన ప్రజలు కనునీచస్థితికి వచ్చినట్లే అధిక నిరంకుశత్వమువలన పరిపాలకులుగూడ క్రాన్యస్థితికి వచ్చియుండిరి. తక్కువపరిపాలనమున బహుదేశపునీతిని నే సంకల్పమును అభివృద్ధిచే నుడివియుండలేదు. బహుదేశమునుగూర్చిన యొక యంగ్లజ్ఞానంధమునుండి నేను వాక్యమునకు వాక్యము నుడివియున్నాను. 18-9 శతాబ్దములలో ఇంగ్లాండులో గలిగిన దుస్థితి కన్న హిందూదేశమున కధిక కడు స్థితి కలిగి యుండలేదు 1860 వ సంవత్సరమున జపాను ఇట్టి దేశముల స్థితి కన్న హిందూదేశపునీతి చాల ననుకూలముగనే యుండియుండెను. నేను బ్రతివాడుల వాదులను నిరూపించివానిని సమాధానముల నొసంగించితిని గాన వాటిప్రాముఖ్యతను నేను తిరుగుచేయదలంచితినిని మీరెంతమాత్రమును తలంపరదు. కష్టములను నెలదిండుటలో నేను నెనకలేదులేదు. ఈనోధముల సాధింప సాధ్యములని నూచించుట కిట్టినిగోధనీతి యందున్నది. దేశవిషయములను నిరూపించితిని గాన ఆదేశములవారు ప్రభుత్వస్థితికిరాగలుగుటకు వారెట్టి దేశభక్తికాన్యవిత్తు స్వాధికారములను కలిగి యుండినోమనము గూడ నట్టి వానినే కలిగి యుండ వలయును. జపానులో నోగనుగారు లేకుండుకారమునకునడవకొనిరి. 260 మంది వ్యవేశాధిపతులును తమ సంస్థానములను అధికారములను ననుసరించిరి. దేవుమోక్ష ముమలై ప్రభుత్వకాఖలవారు తమ బ్రాహ్మభిమానమును సంప్రదముగ నడలుకొనిరి. అతి నీచభావమున్న ప్రజలకు చేయూత యొసంగి ప్రక్రవర్తి మున్నగు కర్మముల ప్రభువులందఱునుగూడ ప్రజలకు తమతో సమానముగ స్వాతంత్ర్యముల నొసంగి నాగరకత్వ స్థితి పరిచి వాటియత నేవనవ గలిగిరి.

ఇట్లులేమిచేసి యాన్నారో మనమది చేజకమ్మును జేయు సాంఘికవిషయక మైనను తీవ్రమునకు అత్యగౌరవ పాస్తుర శ్రేణుభిలాషలే మూలాధారములు. సామ్రాజ్య విశ్వాసములలే మనసాంతప్రభుత్వమువారునునయెవల నిపుడు ప్రవర్తించుచున్నట్లు ప్రవర్తించుటచేత, మనము బాతియాత్మ గౌరవమును క్రమక్రమముగా కోల్పోవుట యాశ్చర్యకరముకదు. మనప్రస్తుతిని యసంగతముగా నున్నదని ప్రజలనుసన్నుమలై యుండియు కధికముగ తెలిసిగనున్నాడు. ఈవిషయము కదికత చేప్పియున్నాను. మనము ప్రక్రవర్తిమేద సమానవాద్యుల ప్రజలమేగాని సామ్రాజ్యమందు సమాన స్వాతంత్ర్యములేను జనులనుగానున్నాము. భవిష్యదాకా ప్రస్తుములగు నూతనజీవిత తరంగములు పురాతన దుర్భిప్రాయ కుడ్డమునకుం గొట్టుకొని పట్టి నురుగుగా నెడకుట విజిగిపోవుచున్నది. విను, ఈ తరంగములు స్నేహభావము లనియ, భూమిని ఫలవంతముగ మార్చి జీవగా నొసంగు నీటిని చెయ్యవని యాయ, ఆగడ యధికారులు ప్రసంగ నాంభించి, తూములుపులను తెలుచుచున్నారని నూచించు లక్షణములు లేకపోలేదు. "అంత యాలస్యముగాక గాదు, అంత బానిసావధి పులే" అని భూదేవి మొజుకెట్లున్నది. (సశేషము)

ఆహ్వానపత్రాభివృద్ధిని స్వాగత్యోపన్యాసము.

విజయవాడ, ప్రభుత్వముగా!

ఈ 29 వ శతాబ్దమునకు ప్రథమ శతాబ్దమున కేమునందలి భావాభివృద్ధిని నియతించిన నిమిత్తమున, ఆహ్వాన పత్రాభివృద్ధినిగూడ నీ ప్రభుత్వముతో స్వాగతి మొనరుచున్నాము. సామాన్యమోక్షముగూడ మనవిధించియున్నదని భావించుట మనము ప్రయత్నించవలయుననిది కేవల కారణములగుటకు నామకలయన్నది. దేశమునందలి ముఖ్య తెగలలో కొన్ని మొదల కేని నీటి భూస్వాములకు (కుర్రులలో ప్రతినిధులు లేరను అభిప్రాయము) సభాసభను వాధించుటకులు మొదటికారణము. తొమ్మిదవ శతాబ్దమున నుండి నీ భూమిని వచ్చిన యాసభలో ప్రభుత్వమువలన భూమి ముచ్చిలములను హిందూదేశమున, వారు భూస్వాములను గూర్చి భూమిని వివరించు. 18^వ కలిగియున్న మనకును మన ప్రభుత్వమునందున్నది వివరము. గాడి

యాకశ్యకతలేదు. ఇట్టితరుణమున నీయేట నీసభను నిపుమము, వలదాయను విషయమై యిటీవల శాంతిజన చక్ర జరిగినది తామెగియుండును సభ జరుగగాదని కొందరనిరి. అట్లు చెప్పినవారు, శత్రువులతో సోదరులగుచుండగా, అధికార క్రాన్యోహమునకు ఏమాత్రముగాని చిక్కిన నేర్పడగల విషయము యేనుజేచి గాని ప్రయత్నములుచేయగదను అభిప్రాయముగలవారే. ఈయంపదేశము సభాప్రాయముతో చేయబడినను, దేశీయసభ నాపవలయునకు నూచిన అంగీకరింపబడలేదనుట తృప్తికరము. ఆయభిప్రాయము నంగీకరించి యుండియెదల, మనము ఒకగొప్ప ప్రమాదమును చేసినవారమెయిందుమనుట నాయభిప్రాయము. విలయనగా ఈ సభ జరుగనియెడల, ఇట్టి సమస్తిమహాసభలో గూడినవము ఇట్టి సందిగ్ధమయముక క్రి రాజవక్రవర్తిగారి యందును, వారి సామాజ్యమునందును, వారి కుటుంబమునందును ముగ్గుల అభిభావముగు భక్తివిశ్వాసములను నిరూపించుటకు గల మంచి సరుజములను పోగొట్టుకొనిన వారల మగుదుము; మన మిపుడనుభవించుచుండు శాంతిక్షేమములకు ఎవ్వరిపాలము అది కారణమో, అట్టివారు నాగరకమును, మానవభక్తిభివృద్ధిని, న్యాయమును, స్యద్ధర్మమును, పునస్కరించునని భీతితో పోగొడుచుండుటను మనము గమనించుచున్నామనుట లోకమునకు విశదభయముటకు తలపించిన సత్సమయమునుగూడ పోగొట్టుకొనినవారల మగుదుము. మతీయ, తమ పాలకలిట్టి సూచనముగము సూపుచుండ, తమసావభూమినెన నూచించక కృతేన్నులైయున్నామని నిందకు మనము పాత్రుల మగుదుము. బ్రాహ్మసామ్రాజ్యముపట్ల సానుభూతి బహిరంగము గనూచింప కుండుమేని, విద్యాకంతులగు ఇండియనులను నిందించు సర్ వాలకలైకెచికోర్ మున్నగువారు మన మానమునకు వ్యాఖ్యానములను కల్పించి, యామానము మన ప్రభుత్వమువారియందు మనకుగల అనిష్టమును, విరోధభావమును నూచించుచుండుగాక, వారి శత్రువులకుడల మనకభిమానము గలవగూడ నూచించుచున్నదాయ విషయవ్యాఖ్యానములను కలిగించుదురు. కాబట్టియూమహాసభ జరగవలసి తీర్మానించినది సహోత్తమము. ఈసభాకార్యములు విద్యాకంతులగు నిండియనుల ప్రాతినిధులవలన మనకన్న నెక్కువగ నెవ్వరికి గాని గాభామగు రాజభక్తిలేదనియు యాధిపత్యమున జన సామాన్యమున కేర్పడియుండి చుట్టప్రాములను తొలగించుటకు మనకన్న నెక్కువగ నెవ్వరును పూనుపలేదనియు, పుట్టుదకు ఆంధ్రయులకును ముక్తమండలి నాకిని విజయముగలుగుట నిశ్చయమునమృతము మనకన్న నెక్కువగ నెవ్వరికిని లేదనియు, అట్టివిషయములకు మనకన్న నెక్కువ ప్రేతతో నెవ్వరును భగవంతుని ప్రార్థించుచుండ లేదనియు, నిరూపించున నేను దృఢముగ నమ్ముచున్నాను.

ఆహ్వానసభాధ్యక్షుడవదిలివే ప్రకృతించుటయందు, నెనకటియధ్యక్షులలో కొందరవలించిని కథితమేరకు నేను, సభలో లేకుండాలోచనకు తేటచేల విషయములను గుఱించిన చక్రపు పూనుకొనమికి తాము నమ్ముతుమింతురని విశ్వసించుచున్నాను. నిరుగు కాంగ్రెసు జాగి నట్టిచేతుండి బరిగి ముఖ్య విషయములనుగుంచియు, ఇవ్వకు యునంక గభావిషయమై చేయుచు ప్రయత్నముల ప్రస్తావనగురించియు, ఈ మహాసభాధ్యక్షులు విపులముగను, చక్కగను విమర్శించును. నిరుత్తులు చక్రింపబోవు విషయములను విమర్శించుట నేను నావిధిని నెఱవేర్చుచున్నానని చెదను. నావంతుకు నే నిపుడు, దేశీయమహాసభా విషయమునకు, ఈ దేశము మొక్క పురోభివృద్ధిచుందును, శత్రువులవారు జ్ఞాపక ముచు కొనవలసిన యంశములను కొన్నింటిని తమకు పురోధము కొనుటతో స్మృతి నందెవను.

దేశీయమహాసభా కార్యవిషయమున, భూమి లకు భూస్వాము లేకున్న సహాయ మొనరుట మొదటియంశము. వేకిల నెక్క ప్రసంగములు నూచుట వారి కనిష్టముగ నున్నను, దేశీయమహాసభాధ్యక్షమునకు వారిలో ప్రభుత్వము కలుగుటకు మనము ప్రయత్నించవలయుననిది కేవల కారణములగుటకు నామకలయన్నది. దేశమునందలి ముఖ్య తెగలలో కొన్ని మొదల కేని నీటి భూస్వాములకు (కుర్రులలో ప్రతినిధులు లేరను అభిప్రాయము) సభాసభను వాధించుటకులు మొదటికారణము. తొమ్మిదవ శతాబ్దమున నుండి నీ భూమిని వచ్చిన యాసభలో ప్రభుత్వమువలన భూమి ముచ్చిలములను హిందూదేశమున, వారు భూస్వాములను గూర్చి భూమిని వివరించు. 18^వ కలిగియున్న మనకును మన ప్రభుత్వమునందున్నది వివరము. గాడి

దేశీయమున సభాసభ్యుల సామాన్యములు.

నర్. వెం. నువ్రహ్మయ్య ఆచార్యుగారు.

ప్రయత్నములు జరిగియుండెడియెడల, ప్రకటనల నిర్మాణ సభలను, సామాజ్య కాసన నిర్మాణసభలను, ప్రతిభల నెత్తు కొను స్వాతంత్ర్యము వాటి లభించియుండనేరదు. కాన్యా లోచనసభలను ఇండియన్ మొంబయ్ సేమింపబడకలయును విషయమైచేయబడిన ప్రయత్నములనలని ఫలమును బడయుటకు వాకే మొట్టమొదటివారైరి. ఇటులుంటుంటే, ఇన్నా ఘ్న మన మనేకకష్టములుపడి ప్రజల తేయమునుగోరి చేయిని నచ్చినప్రయత్నములనుతోడ్పడుటచే వాటికొనుట వ్యాసము గవాకాబట్టి జమిందారులునుయులలో యావనలలో కాన్యా వ్యవహారములం దాసక్తిగలవారు ఆవిషయములను శ్రద్ధతో గ్రహముగ గమనించి ప్రజలకైపుణ్యము, అందులోను సుఖ్యముగ తమతెగదను ఆవశ్యకమగు నీచేకేదాద్యమునుండు పూనికతో సాదుపడవలయును. ఈ కాలమునం దిట్టిసభల వచ్చు నియంత్రణయొక్కయు కాసన నిర్మాణసభాసభలయొక్కయు పూచీ లనేకములు. ఈ మహాసభలోను ఇప్పటికే సుమారుపది ముప్పది యేడ్లక్రితము కేను పనిచేసిన అప్పటి పనిని ఇప్పటిపనిలో సోల్పించిన మొదల అప్పటిపని చేతుక ఆటవలె నోచును. ఇప్పుడు నైహోదాలను పొందు వారు గమనించవలసిన విషయములనేకములు గలవు. వానిని జేరిగ పరిగతులకు ఎత్తునవిద్య, ఎత్తునమేధాశక్తి, ఎత్తున లోకజ్ఞానము, ఎత్తున పరిశ్రమము కావలయును. కాబట్టి, బహు కొద్దిమందియైన, ఎత్తునమంది ఈ కాలమున వైపులన ప్రయత్నింపవలయు. వైపుల పరిశ్రమములకు వలసిన ఆవకాశము, సౌకర్యము, మున్నగునవి తమకు వశమగుగలదుగాక, జమిందారులవారిమార్గమున దేశసేవచేయవలసిన అవ్యవస్థయు.

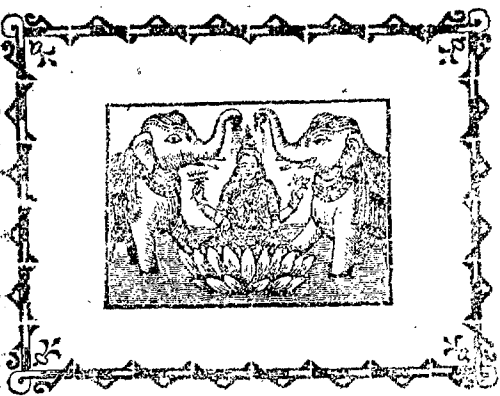
లాభకరమగు దేశీయ పాఠశాల కాన్యా విద్యనామమున సంబంధించిన సమస్యవిషయములకు ప్రాతిపదికముగా గ్రామ జీవితపద్ధతి కల్పింపబడిన సామాన్యములను బాంధవ్యము గ్రామజీవితాన్ని పునరుద్ధారణచేయవలయును. బాంధవ్యమును విశేషముగ వినుచున్నాము. కాని, పునరుద్ధారణ చేయుట కట్టి జీవితమొకటి యిప్పుడు కలదామనకకే కాదు. ఇట్టిదొకటిలేదనియు నాయభిప్రాయము. అట్టిదొకటిలేదనియు దున్నదని కొందరు తలచెదరుగాక, చాలాగాని అట్లామే బాల్లిగనకంచెనదే కానట్టిప్రాయము. ఈ బాంధవ్యమున నైత్యాసీపద్ధతి సుఖ్యకారకముగాను ఈ క్రైస్తవపద్ధతి ప్రకటనలతోపాటుపొందుచున్నది. ఇప్పుటిస్థితిలో గ్రామస్థు లొక్కొక్కరు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ నుండువాకే; స్వలాభమును కోరువాకే; సమస్య పని జరుపరాకపడవలయు. అధికారు నిర్బంధములేనదే మొం దొరులు కలయుటలయు. కాబట్టి గ్రామములందు ప్రభుత్వ అంబుడస్థితి సంప్రక్కముగ చక్కపడదనే రాజ్యాంగవిషయములను)

మొందు దేశీయస్థు లిస్థితికిరాగజగుననుట సామాన్యముగ నసంభవము. గ్రామములం దట్టి చక్కనిస్థితి సమకూరుటకు ప్రజలను, అధికారును, పట్టుదలతో పనిచేయవలయును. చోళ రాజులు కేళిమున పాలించినపుడు ఎన్నుకొలు పద్ధతికింద గ్రామసంస్థాపనసభ లేవనడి, ఆయాస్థానిక వ్యవహారములను ఆయా చోట్ల లోపల ప్రజల తే మతి కేయములకు సంబంధించిన విషయములను నిర్వర్తించు చుండినవి. ఇటులు కాన్యావ్యవహారములందు తోడ్పడు శక్తి ప్రజలకు చేకూరినది. అట్టినిర్మాణమార్గమునవివిధాంగములకువలసి వచ్చినవియును, సహాయమును, సమయమును సమకూర్చుడిన మొదల, ఆయాస్థానిక మేజుకలుగుదు. లోకతేయమునకే పని చేయటం కేళిమునకేలావారు ముందంజచేయుటకు నలుల పోయియున్నదనుట, సమయముగల వైయట్టిశక్తిపునరుద్ధరింప బడి కల్పించిరాగజగుటకు గిన్నప్రయత్నములను చేయటంకు బాధకరమైనదామన కావలయు. మనము నానాటికి అభివృద్ధి కొనుగొనుటకు పనికిండునెడ, ఇప్పటిపురుషాంతరమునకన్న ను ముందుగాల పురుషాంతరములోనిప్రజలు ఇప్పటివారికన్న విద్యుకసామర్థ్యమును, ఎక్కువ గుణాతిశయములను గల వారగు నుండగల మనకు నోచకమానము. దీనినికొలదికేవల కొంతమంది గ్రామసంస్థాపన సభలనుగొనించితమనవలసి వచ్చునుగాని దైవేంద్ర కాలమయ్యను పరిగణనకు తగినంత ప్రాతిపదికను నేర్పాటు చేయవలయును. ఇట్టియేర్పాటుచేయుటకు మొదలకే ప్రయత్నించవలయును. సమగ్రదగు అధికారి కొరతని లోపల నిర్మాణములను స్థాపించుటకును, వానిని బల పరచుటకును ప్రత్యేకముగ నిర్మాణచక్రమును. ఈవిషయము చాలా విద్యుకము గాన మార్పుకపోయి పరిపరిసంఘములకు నిర్మాణముల కల్గి ఈ గావధానాల్లోని పంచాయతీ సభల కిది తమకే దేశకాకా కేప్పటి, ఈ యిలాకా విషయము లున్నవి. ఇవిగొనినటు నుంచిన. అట్టిదైవేంద్ర కర్మ గురగాగు ప్రాంతమునాయాన పరిచయముగలవారై వారిలో ధారాశక్తి కలిగినవారిని, వారి కేళిమునం దభివృద్ధియు, అభివృద్ధి కలిగిన ఎక్కువయగువారిని చేయవలయుగ నుండవలయును. సామాన్య ప్రజలకుందు సహజభవముగలిగి, వారి ఆచార విధిగలవారు. ఇట్టివారైతే, నీ సాధనములను వృద్ధిచేయుటకు వారికి కర్మ ముండదు. అట్టి యేర్పాట్ల గ్రామములకు నుండవలయును. అట్టివా లొకరుంటుట యిక్కల ముందంజకల్పించును. దైవేంద్రకర్మమనీతరక ప్రయత్నములు చేయవలె, ప్రజల తే మత్తును వరు గం దొరకులకు ప్రతిభుత్వముగా నిలిచియుండును. అదియేమా ప్రయత్నము లొకప్పుడు, సోదరమువారి పూచీలు నానాటికి అధికమగుచున్నది. కాబట్టి, వారికిగల కార్యభారమునుబట్టి, వారి నాధికార పద్ధతి మునించుట అంతగా సులభసాధ్యము కాకపోవచ్చును. కావున, ఈ విషయమును వారు మరచిపోక, ఎల్లప్పుడును వృద్ధి పద్ధతుగండుచునోటకు తగినటుల దీనిని పలుమరు వారిచేయును తెచ్చుట మనయొక్క ముఖ్య విధి.

గ్రామజీవితమును పునరుద్ధారణచేయుటలో మనము గ్రామసంస్థాపన సభలతో నేర్పాటుచేయవలె, అపద్ధతిని నిర్వహించుట కొకప్పుడు కావలెననుట మరలకదాదు. ఈవలె తనకుగల అవ్యవస్థలను నైతు విను వ్రదు కావలయును. ఋణములొప్పుటకు బాంధవ్యముతో నేర్పాటుచుండు సంఘములనంటి సంఘముల నింటనేర్పాటుచేయుట అవ్యవస్థపద్ధతి నొకటిని చక్కని కానిది నిర్వహించి, వారి తరలవద్ద కొత్త సమస్యలను సవరముచేయవలె చేయవలయును. రాజ్యాంగమునాక కాల ఆధారము లభించు చుండుట తోడ ప్రతిభుత్వములను పరిగె ఫలితములను పొందుటకు తగిన ఏర్పాటులు చేయవలెనను.

ఇప్పుడు నానాటికే పలుకుచుండు కాసన నిర్మాణ సభా పద్ధతి యేర్పాటు దాడిగా, దేశీయ మహాసభ అనావశ్యక మాయెను వాదమును గుఱించి విచారిం

ఈ వాదమును గుఱించి యొక్క యొక్కములగు ఆత్మ పరిణామో వ్యాఖ్యానము లీనలక నెలవడినవి. నేను ను నాయాత్మపరిణామ ప్రవృత్తుచున్నాను. చిన్న మొలక అంబుడించ గనే, దాని యంతురమునకు కారణభూతిమైన పెద్దవృక్షము నలించు కాలములో నీ మహాసభ చేరలేదు. మట్టికట్టుకలె, చివరకాలముండి, తనమొలకలను తనతోగూడవెంచుచు జీవించు తీరున, నీ మహాసభ వర్ధిల్లవలయు ననుటయే ఈ నిర్మాణము నకు అనికారములేన ప్రమాణుల యభ్యోక్షణము. ఈ యాద్యే శమును నేరేర్పాటుచేయవలె మన ముఖ్యవిధిగ నుండవలయును. ప్రతి సంవత్సరము నీ మహాసభ జరగునపుడు భారతదేశీయ భావము సంవత్సరముకడనెల్ల చక్కగనుస్పించి ప్రజలకు ప్రోత్సాహకరముగ పరిణమించును. దేశమునందలి పలుపార్శ్వము లందు గల ప్రమాణులు, నాయకులు, దేశసేవ కై యంతరము చేయుచుండినటులనె, యొక్క చోట సభగూడి తమతమ నివాసస్థలములందలి భేదములనడగిని వ్యత్యాసాదులను విస్మృతికింద వదలి, యొకమత్తముతో పనిచేయవలయును. సమస్యభారతదేశీయభావము నైకొనవలెను. రాష్ట్రీయసందర్భముల ననుసరించి ప్రత్యేకప్రత్యేకములగు ఆదర్శములకు సంబంధించిన ప్రత్యేకాభిప్రాయము లొక గ్రొక్కబడవలయును. ఇంతయుకాదు; ఇప్పటి పద్ధతికింద కాసన నిర్మాణసభలు బయలుదేరి కొలదికాలమేయెను, ప్రతిభుత్వము తామెవ్వరెవ్వరికి ప్రతిభుత్వము నేర్పాటుచే బడిన వారివారి విషయములగురించి నేరే తత్వ భలో పరిశ్రమచేయుచున్నాను, వారి యక్కల అనంతర మీసభవారి గమనమునకు లేబడి వారికి మేలు కలుగునను నయ్యక మేర్పడుటకు తగినతీరున వారు (ఆచరింపులు) ప్రవర్తించుచున్నాను, వారు అనిర్బంధముగ స్వేచ్ఛ వారి ప్రాతినిధ్యముల ననె ప్రజల వాంఛలనున్నయు చక్కగ నెలవెలబాలవని యు, ప్రజల కొలతలన్నియు సువరింపబడవలెనని యు మనము జ్ఞాపకముచుకొనక తప్పదు. మతీయు ఆయాతెగకు, ఆయా ప్రాంతమునకు మాత్రముగాక, దేశమున కంతటను సంబంధించిన విషయములు గమనింపబడవలసినవి అనేకములుగలవు. ఈ సందర్భము ననుసరించి, మన నానుట లపుడపుడు సభగూడి, యే తద్విషయములను పూనికతో నొక్కటిగ నాలోచించుట అత్యంతముగ సావశ్యక మగుచున్నది. గాన దేశీయ మహాసభ ప్రభుత్వకాలమున ననవసరమున సభి ప్రాయమును మనము తిరస్కరింపవలెననుట. మనము గమ్య స్థానమును సమీపించగలగు వరకును అనగా ఆంగ్లప్రభుత్వమువారి పరిపాలనముకింద స్వరాజ్యము మనకు లభించువరకునుగూడ మన మిహాసభను విరహింపవలయును. కాన నీప్రతి హాసనము నకాలమరణమువారి చేయవలెనని కొందరు తలంచుచున్నానుగూడ నిది సజీవముగనుండుటయు దినదినాభివృద్ధి కొనుగొనుటయుగూడ సావశ్యకమై యున్నది. కాన దేశీయుల తే మముతో సంబంధించిన విషయముల నైసి దీక్ష బ్రహ్మలగు భాగతీయు లభిప్రాయములను నెల్లడించుటకు అవిషయములగురించిన జ్ఞానమును ప్రజలకు కలిగించుటకు అనుకూలించునీ నీ మహాసభా కార్యనిర్వాహక వర్గము సంస్కరింపబడవలసియున్నది. కాని నెడతెగకుండ వర్ధిల్లము పొందుగునకు పని జరుపవలెవలయును. అందులకు వలయుదనము నిపుడు సంపాదించవలయును. అందులకు మహాసభాసాహాజ్య సంఘముచేర నొకసంఘ మేర్పడుటయును ఆసంఘ ములోనివా లొక్కొక్కరు నెలకు రు 25 ల వంతున చందా నిచ్చునట్లేర్పాటుచుటయు సావశ్యకముగనున్నది (ప్రతిరాజ ధానియందు దిట్టి చందాదారులు కొన్ని నుండవలసి సమకూరుట బుద్ధిభవముకాదని నే నూహించెను. ఈచందాదారు లొసంగిన భవము నీసంవత్సర కార్యవ్యయములకు వినియోగించుచు భౌతిక సమాజేశ వ్యయమున కాసమాజేశ

ఆంధ్రపత్రిక

1914 వ సం॥ డిసెంబరు నెల 28 వ తేది

సోమవారము.

ఇరువది యెనిమిదవ

హైందవసంస్కారణ సమావేశము.

నిన్నటిదినము మైసూరు యువరాజుగారి యా జమాన్యము క్రింద నడచిన సమావేశము కొన్ని విధముల విశేషసమావేశ మనదగియున్నది. ప్రతి నిధులను ప్రీతికులును తండ్రితండముగా సభా స్థానమున క్రిక్కిరిసి ఇసుక రాలుట కెడములేనట్లు విరాజిల్లియుండుట చూడ నట్టి సంఘసంస్కార హృదయము సంజీవమున నుద్బోగియుండను? ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు శ్రీయుత శ్రీనివాసయ్యంగారును, సమావేశాధ్యక్షులును నిచ్చినయువన్యాసములు మహాభావగర్భితములయ్యున్నవి. వానిని మాచదువరులు మున్నున్న చదువగలరు. శ్రీనివాసయ్యంగారు ముఖ్యముగా నొక్కవిషయమును విపులముగా జర్చించిరి. రజస్వలానంతర వివాహ విషయమున మనరాజధాని శాసననిర్మాణసభలో ప్రవేశపెట్టబడియుండు బిల్లు నేటిదినము సాంఘిక ప్రపంచమున మహాప్రముఖముగా నున్నదనుటకు సంజేహములేదు. అదియే శ్రీనివాసయ్యంగారుగారి దృష్టినిగూడ కెక్కువగా నాకర్షించినది. వారు తమకుగల న్యాయవిమర్శయందలి సమర్థతతో సంగతిసందర్భములను విశదీకరించినారు. మొత్తము మీద ముందుచెప్పబోవు సంగతుల ననసరించి ఈరజస్వలానంతర వివాహపు బిల్లునకువిశేషముగ వ్యతిరేకాభిప్రాయము లేదని తెలుచున్నది కాన అయ్యంగారుగారి విషయమున నుడివినవాక్కుల నుచర్చితచర్చణముగా మేమువ్రాయనక్కరలేదు. సమావేశాధ్యక్షులు యువరాజుగారు విపులముగా విషయములను పర్యాలించించి మనము ఇరువది యవ శతాబ్దమున నున్నారమనియు ప్రపంచము యొక్క సంపూర్ణవృత్తియందు మనమును నొక్క ముఖ్యాంగమనుట జ్ఞాపకముంచుకొనవలయు నని వర్తమానమునుభవిష్యత్తునుత్యేకించుచుచూచాచిన మునుమాత్రమును పూజించుటమనకునాచారమైన దనియు జెప్పి అట్టియాచారమును వదలి సమయానుకూల సంస్కారములను ప్రాచీన వివాహవిధములను జట్టియు, పౌరస్త పాశ్చాత్యచరిత్రములను బట్టియు దృఢముగా చేసికొనుచు రావలయుననుట ను సూచించిరి. ఏరును ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షునివలె సర్వశ్రేయములకును మనదేశములోని వర్ణభేదములు సరింపవలసియున్నవని నొక్కివక్కాణించిరి. ఏరి యువన్యాసములకుదరువాత సమావేశముయొక్క యత్యంతవ్యయమును చాటినది. రజస్వలానంతరపు బిల్లే నిజముగా నిన్నటిసమావేశమే రజస్వలానంతర వివాహవిషయకి మననను తప్పగా నుండదు. శ్రీయుత గౌ॥ శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు తమకు సహజ మగు నగర్భితభారతీ విషయము నుపక్రమించిరి. అందుమీద జరిగిన చర్చలో కొన్ని ముఖ్యముగు సంఘసంస్కరణ విజయములు వెలువడియెను. రజస్వలానంతర వివాహములకు జంకుచుండు

వారము కొంచె మించుమించుగా ఈ రాజధాని లోని బ్రాహ్మణశాఖమాత్రమే యనుట విశేష మైనది. బాంబాయిలోను, ఇతర రాజధానులలోను బ్రాహ్మణులకు వివాహవిషయమునాదు న్యాయ శాస్త్రానుసారముగు సంజేహ మావంతమైన లేదట. దీని కర్థము వారియందు రజస్వలానంతర వివాహ ములను జీవితములో ప్రోత్సహింపగలవారు మన యందువలె స్వల్ప సంఖ్యాకులు గారనుటయే. న్యాయమూర్తి చంద్రాచార్యులు తమ కేమాత్రము సంజేహము లేదనుటను విశదీకరించుచు నీ ప్రశ్న తమ రాజధానిలో రజస్వలానంతర వివాహ ములు సామాన్యములగు యందుటచే నెప్పుడును రాజధానులను పృథక్పరచువారైరి. మైసూరు యువరాజుగారు తమ నగరి పండితవర్గముగూడ రజస్వలానంతర వివాహములు శాస్త్రీయములని యొప్పుకొనినారనినాడివిరి. వేనవేలు సమావేశమైన నిన్నటిమహాసభయందరజస్వలానంతరవివాహము నొప్పుకొనుచు ఇతరకారణములచే ఇప్పుటి బిల్లు అవసరముకాదని లేచిన సత్యమూర్తిగారికి సభ్యులు మొదలునిచ్చిన యసంతృప్తినూచక స్వాగతమే ఈసంస్కారమునక ప్రజలకుగల ముఖ్యత్వమును వెల్లడించెను. లోకమున మరియే దేశములోను బాల్యవివాహములు లేవు. ఈ దేశమున నైనను విశేష సంఖ్యాకులయందదిలేదు. అది కల బ్రాహ్మణులయందైనను కొన్ని రాజధానులలో నిప్పు టికే రజస్వలానంతర వివాహము విజయధ్వజ మెత్తియున్నది. మనరాజధానిలోను బ్రాహ్మణులలో గుప్త రజస్వలానంతర వివాహములు కొల్లులుగా జరుగుచున్నవనుట అంద తెలుగువారు. శాస్త్రవిషయమునను అభిప్రాయభేదము లేర్పడి నవి. ఇట్టి సందర్భములలో కోట్లకొలది ప్రజలకు చెరుపుచేయని రజస్వలానంతరవివాహములు కొద్ది పాటి సంఖ్యగల బ్రాహ్మణులను తదనుసారులను మహావిపత్తులపాలుచేయునని కంఠమెత్త నెవ్వడు సాహసించును? అట్లు సాహసించి యెవ్వడు పరిహాసాస్పదుడు కాకుండును? అందుచేతనే నిన్నటి దిన మీషయము ప్రతిపలుకువా రొక్కరైన లేక యంగీరింపబడియెను. ఏదో సాకొకటి కల్పించుకొనవలయునని కాబోయిన ఒకరో యిద్దరో తాము ప్రతిపల్కుమని యైన చెప్పక మేము మాటలాడుదుమని వ్రాసి అంతయు ముగిసినపిదప పంపిరి. ఇప్పుడు వారు బయలుదేరి తాము వ్యతిరేకముగా బల్కునుంటి మనినను వారిని వట్టిప్రగల్భాపేక్షకులుగ నెంచ దగియుండును. ముఖ్యవిషయమున నిన్నటి సమావేశము విజయము దినదనుటకు సంజేహములేదు. మైసూరు యువరాజుగారు చెప్పినట్లు మనమిప్పుటి నుండి నడియైన ప్రతిష్ఠాపనల నెలకొల్పి ధైర్యము గా పనిచేయబూనుటయే యవసరము. రజస్వలానంతర వివాహములేగాక అనాధబాలికా సంతక గాదిక ముఖ్యవిషయములును విమర్శింపబడియెను. అనాధబాలికలవిషయమున అనుమతివయస్సు 12 నుండి 14 చేయుట యవసరమనిసమావేశమిచ్చిన యభిప్రాయము ప్రభుత్వమువారు న్యాయము మాత్రము నడపదలచినను గమనింపవలసియు న్నారు. తక్కిన యన్ని విషయములును నిట తడవుటకు నెడముచాలను. అన్నిటి ధోరణిమాత్రము స్ఫుటము. సంఘసంస్కారము విజయముంద నున్నది. తద్వ్యతిరేకులు నిజముగా సందరో లేరు. కల్పించికొని యెదురించు వారైనను బాగుగా చూపులులమునారు.

సంస్కృతము.

మేనుజీవల ప్రభుత్వమువారు దేశభాషలకు ప్రోత్సాహ మొసంగ నే చి స్కూలు వైనలు వర్తమానలో చేసినమాద్యులనుగురించి వ్రాయుసమయమున నింతర్వరలో నుంల మనదేశమునకు సామాన్యము గు ప్రాచీనభాషగురించి సువార్త వ్రాయగలుగుదుమని తెలంచియుండలేదు. ఇట్టి సువార్త వ్రాయగలుగునట్లు చేసిన స్థానికప్రభుత్వమువారి నెంతయు ప్రశంసించుచున్నాము. వీరు సంస్కృతమునకు గాను కొంతగా రెండువిద్యాభివేతనముల నేర్పరచి యున్నారు. ఒక్కొక్కటియు సువత్సరమునకు రు 2250 ల నెలగలది. ఉద్దేశ్యము విద్యాధ్యలు పాశ్చాత్యదేశములకు బోయి సంస్కృతవిద్యను శాస్త్రీయముగా నభ్యసించవలయు ననుట. ఇదివరకు ఇక్కడి విద్యాలయములలో సంస్కృతోపాధ్యాయులుగా నున్న వారు ను సంస్కృతమునం దెక్కువ యభిరుచిగల విద్యావంతులును నీ విద్యాభివేతనమును పడయుట కస్తులుగా నెన్నబడుదురు. ఇదియంతయుచక్కగనే యున్నదికాని సంస్కృతమునకు బుట్టినిల్లుగు మన దేశమునుండి విదేశములకు బోయి సంస్కృతము మనవారు చదువుకొని వచ్చుటయేమి? అట్టివానికి ప్రభుత్వమువారు సాయముచేయుటయేమి? దానిని మన మామోదించుట యేమి? అని కొందరకు ననుమానము పుట్టవచ్చును. దేశభాష సంస్కృతము, విదేశీయులు దానిని ఉచ్చరించి నేర్చుటమి మనము వినటేమి పాపము గాదాయని మరికొందరు శ్రోత్రియు లెన్నవచ్చును. కాని నిజమయిన దుష్ఫితినాలోచించినచోనందమును సంతసింపవలసి నదనియే మాయభిప్రాయము. మనదేశమున కాన లసినంతబుద్ధి యున్నది. మెదడున్నది. అయిన చారిత్రక పరిస్థితులచే మనకు సకారణ విమర్శన శక్తి మృగ్యమయినది. మనవంశితులుప్రాచీనభక్తి నే నడతురుగాని నవీన పరిస్థితుల ననలోకించి నవీన పథంబులను ద్రొక్కరు. ఈకారణముచేత వీరిప్పటి విద్యార్థులకు నుపాధ్యాయులుగా నుండనర్హులు కాలేరు. ఒకవేళ నుపాధ్యాయులుగా నున్నను ఆ గ్లేయ విద్యాసారము చూరగొనిన యేసుప్రసిద్ధ వేదము వేంకటరాయశాస్త్రి వంటివారు తప్ప తమవదికి వలంతులు కాలేరు. పండితులబోధన పనికిరానిపిదప ప్రాచీనభాష యగు సంస్కృత భాషవంటిదివిద్యార్థులకు చక్కగామనస్సునకెక్కుటకు పాశ్చాత్య పండితు లాంగ్లమున వ్రాసిన వ్యాఖ్యానములే శిరణ్యములగుచున్నవి. పాశ్చాత్య పండితుల వద్దకు లభ్యమైనములు. వారు నేటి ప్రపంచదృష్టితో ప్రపంచములోని జ్ఞానసముదాయము నంతయు వినియోగించుకొని కార్యమునకు కడంగవారు. వారిపద్ధతుల నెరింగి కొనిన యెడల పాశ్చాత్యులను జన్మముచేతను సహవాసముచేతను సంస్కృతభాషావాఙ్మయములకు విమారులును నగువారికంటె మన హైందవులు ప్రకృతిచేతనే సంస్కృత భాషోద్ధారణము నకును తద్భాషాప దేశమునకునుమిక్కిలియెక్కువ సమర్థులు కాగలరనుటకు సందియము కలదా? అప్పుడు ప్రజలు ప్రాచీనభాషాభ్యాసమునకు తమ దేశమొక్కటవిన మన ప్రాచీన నాగరిక హైందవ భూమినిగాక ఏ జర్మనీనో చూపగలుగుదురా? ఇది కారణముగా మనస్థానిక ప్రభుత్వమువారుచక్ర మించిన సమన్వోగమునకు హృదయపూర్వకముగా స్వాగతమిచ్చుచున్నాము. మనప్రజ లేయేర్పాటు పూర్ణమునకు చేచ్చుకొనుటకు ప్రయత్నింతురు గాక యని నమ్ముచున్నాము.

వాస్తవముగా ఈ డి. సి. వాస్తవము; స్వేచ్ఛా
 వాస్తవముగా ఈ డి. సి. వాస్తవము; స్వేచ్ఛా

పెంగులూరు డిసెంబరు 27:—మైసూరునుండి పెంగు
లూరుకు బోవు త్రైలక్షంబలి గార్డుపెట్రోని రైల్వే
కాంపెట్రై సెనరు దొంగిలించివెడియు నావోక్టీ దెలియలేదు.
పెట్రోలో 8000 రూపాయలుండెనియు అందునోట్లు 800
మూత్రేమేయం డెనియు దెలియుచున్నది. పెట్టిపోయిన సం
గతి దెలిసిన యరగంటకు పెట్టె యిసుపదారి త్రక్కును పడి
యండెను. కాకిలాని సామ్యంతయు పోయెను. పెట్టెయొక్క
తాళము బహు సేద్యరి తనయున దీచుచుడెను. ఈ దొంగతనము
అనేకమంది గూడి చాలకాలమునుండి యాలోచించి చేసినదె
యందునను.

కలకత్తా

ప్రాముయోక్ స్నేహి కలకత్తాలో దెరువబడుట.

కలకత్తా డిసెంబరు 27:—ప్రాముయోక్ స్నేహి మరల దేశము నందర్బమున విశోధితములవారి తణఖాలు అమ్మి ఖంతులై గట్టిబంధుల నేర్పాటుజేసిరి. దేశమునందు స్థిర పడి బ్రతికుండునారిను దైవ ప్రతిబింబమును తమతమదేశము లలో పాలితుడుగ నేర్పట్లు దాఖలాలు గనబరచవలయును. ఈ కారణములవలన నీ దేశములో స్థిరపడిన ఆస్త్రియావారిలోను బంగ్లాదేశీయులలోను చాలమంది మొదట్లగు సుందరగును.

హాజారు

యావద్భారత మహమ్మదీయ విద్యారంభ.

రావులపిండి డిసెంబరు 27:—యావద్భారత మహమ్మదీయ విద్యారంభయొక్క మొదటి సమావేశము ఛోరానులో నుండి కొంత భాగమున చదువులతో 11 సంవత్సరాల కాలపాఠం పూర్తిచేసి, సరిపాటు పరీక్షలలోని ప్రాముఖ్యముగల వారు నా, పంజాబుకు సమీప్తమండలములలోని బాబులు, తక్కిని రాజధానులలోని కొందరు మహమ్మదీయులుగ భావించబడిరి. రావులపిండి, కమ్మిమారు, దీప్తాచారికమ్మిమారు, రెండవ రావులపిండిపటాలమును నాయదండగు, జురత్ సర్ బార్తి క్షిప్రముగా నుండ సభకు విచ్చేసిరి. చాలమంది మహమ్మదీయనాగి మణులు సభ నలంకరించిరి. అగ్రానవాధిపతిగారి ఉపన్యాసము అయినతరువాత, ఆంగ్లేయప్రభుత్వముయొడల రాజభక్తిని గురించి తీర్మానింపబడింది. దీనిని, సాహేబ్, బాటా, ఆఫ్ టుబానాగారు ప్రతిపాదించిరి. ఈతీర్మానమును సభ్యులం గీకరించిరి. కమ్మిమారుగారు ప్రభుత్వమునందు నెట్లు నెలవిచ్చిరి:— మహమ్మదీయుల ప్రస్తుత కష్టముతో ఆంగ్లేయులమగు మనము సాక్షాధునిరి కనుపరచుచున్నాము. ఆంగ్లేయప్రభుత్వమువలన లభ్య దేశమునకును, సంఘమునకును కలిగినలాభము లిట్టిదని మహమ్మదీయులు గ్రహించ కలుగుటవలన హిందూదేశపు పరిపాలన ఆంగ్లేయులకు సులభమైనది.

దీప్తి

నవ్వమైన భారతీయవైదికులు
దీప్తి డిసెంబరు 26:—ప్రామ్న తిలిజమును యధా రంగములో నీటింది నైకమట నవ్వముకలిగింది:—

- దెబ్బలు తిలినవారు
కె.వై.య. ఆ. కె. స్వేచ్ఛెన్, కె.వై.య. ఆ. ఎల్. కే. కృ. విండిపు, లెట్టిసెంటు ఆ. కె. కొద్దుస్సాబు (కొద్దికత్తిలిగిది తెప్పనెంటు, ఏ. కె. కొద్ది, దెబ్బలుగారు.
బాన్సులో ఖయ్యీలుగ నున్నవారు
కె.వై.య. ఆర్. డి. యు. గాస్కెలు, లెట్టిసెంటు దిద్ది యు. టి. స్వేచ్ఛెరుగారు.
కనుపదసినవారు
గురువు, కొద్ది, దిద్ది యు. ఆర్. కొద్దిరుగారు
దెబ్బలుతిరి కనుపదసినవారు
కె.వై.య. ఆర్. డి. దేవిసుగారు.

స్థానికవార్తలు.

కాలమానవర్షి. — ఈ నెల 24 వ తేది నదికొద్దిస్థితి 85 మాత్రలు, అధికావర్షితి 61 మాత్రలు.

సుగుణ విలాససభ. — నేటికాత్ర 9-30 గంటలకు విక్టోరియా పబ్లిక్ హాలులో జనమున శీతానతి సుఖావనా నాటకము ప్రదర్శింపబడును.

దీపముల దేవు. — నేటి సాయంకాలము 6-19 గంటలకును చేపుసాయంకాలము 6-20 గంటలకును దీపములు వెలిగింపవలయును

పోస్టునోటీసు, ఒక సవరణ:— మోషన్ టపాలు, ఇదిగజుకు ప్రకటించబడినట్లు 27-వ తేదీనగాక, చేపు 29-వ తేదీ సాయంకాలము 4-45 గంటలకు ముగింపబడును.

యావద్భారతాయు శ్వేద విద్యారంభసభ:— ఈ సభ జనవరి నెల 9-వ తేదీవారంభమగుననియు 2 తేదీని ప్రధాన వ్యాయమాత్రిగారు ప్రదర్శనము నుపక్రమించుననియు తెలియ జెప్పుచున్నది.

గోమయిలు:— నేడు తెల్లవారిగాగోమయిలు మొయిల్లీమరు బొంగాయిచేరదని తెలియజెప్పింది. ఆమెయిలు ఒకటూ చెన్నకట్టణమున చేరుకుంగోవారము మధ్యాహ్నము మీద బంగ్లాదేశీయ డాక్టరును.

యావద్భారత మహమ్మదీయ విద్యారంభ:— చేపు మంగళ వాము సాయంకాలము 6-15 గంటలకు మిమోరియల్ హాలులో నోకిబడి-రంగవర్ణ జగము. 1-వ ఎన్. జి. చంద్రవర్మగారు గారును, బాబూ హేమచంద్ర సర్కారుగారును సభాపతి గారును ప్రసంగించెదరు.

పరిశ్రామిక ప్రదర్శనము:— జర్నీ, ఆస్త్రియా, హిందూదేశములలో నిర్మింపబడినవస్తువులను చెన్నపురి పరిశ్రామికకాభాధికారి నెల 26-వ తేదీ మొదలు జనవరి నెల 6-వ తేదీ వరకును దక్షిణహిందూదేశ వ్యాయామ సంఘమువారి “మూర్ కెవిలియన్”లో ప్రదర్శింతురు. ప్రేక్షకులు దక్షిణవర్ణకల ఆ తేడు.

చెన్నపురిభూస్వాములసంఘము — కడచిన గురు వాయునాడు జరిగినసభలో: 1. నీటికాటదలకొల్లు జమీందారీ హక్కుల నెట్లు బాగించి? ఆహక్కులను కాపాడుట కాబిల్లులో నెట్లు మార్పులు గావించవలయును? 2. గ్రామోద్యోగస్థులవై జమీందారులకలగలు యధికారము నెక్కడవరకా జనకరముగా చేయవచ్చునా? 3-వ విషయము నాలోచించుటకొక యుజనంపు మేస్సులుపంపడెను. పరాక్రమశాలి యగు పుత్రరత్నమును గోల్పోయిన రాజప్రతినిధిగాని పరా మర్షించుచు నొక తల్లితాత పంపబడెను. ఈసంఘమువారు మరల ఫిబరవరి నెల 6-వ తేదీని సమావేశమగుదురు.

(6 వ తేదీ తరువాయి.)

మే రాజధానియందు జరుగునో అడచివారు ప్రత్యేక పు చంచాలవలన భవముపోగుచేయవలయును. మరియును మొదటి తరగతి చంచాలవలన పోగుగుధమును వినియోగించుట కొక పరిపాలకసంఘము నేర్పించి ఆసంఘమును ప్రభుత్వమువారి వలన నామోదించబడచేసి శాస్త్రబద్ధ మొనరింపవలెను. అటు లైనగాని ముందుముందురాగల విరాళములను దానములను స్వీకరించుట కిసంఘమున కర్హతయుండదు. మన విమాత్ర మైన చేయబాలకున్నచో మన రాజకీయాభివృద్ధికి మన మెట్టి స్వార్థత్యాగమునుగూడ చేయబాలనివారమని కల్పించుకొనిన వారమగుదుము. అట్లయినచో మే మాతృగౌరవముకలవార మని మన మెట్లు చెప్పుకొన గలగుదుము. మర యొక మన మా గోమయితో సమాన స్వాతంత్ర్యమును గోరుచున్నామే. ప్రస్తుతకాలమున దేశ గౌరవాత్మును బాతీ యలా స్థాపనార్థమును ఆంగ్లేయులు భవప్రాణములను త్యజ ప్రాయముగ నడుపించుచుండుట కన్నలార చూచుచుండిన మనవిమాత్రమే చేయబాలకున్న కట్టి స్వార్థత్యాగ భురింబు లో సమాన స్వాతంత్ర్యముల నేమొకము లెట్లుకొని యడుగ గలము? కాన మన తుదృఢములన మనకెంతో సంయోగము తటస్థించుచో యట్టి మనమాన గర్హణలంకారలగు నాంగ్లే యుల సుగుణబాలమును కొంతకరకైన మన మలవరించు కొనుటకు ప్రయత్నించి న గాని మనకు రాజకీయ విషయకాభివృద్ధి చేకూరనేరదు. ఈవిషయమెల్ల వారును బాగుగా గమనించదగినకావిన నెల్ల వారు నష్టగమనింపగలగని నేను విశ్వసించెదను.

ఈ విషయమును ముగించుటకు మున్నొక యంశమును మరల చెప్పగోరుచున్నాను, కొంతకాలమునుండి దేశీయ మహా జన సభాగౌరవ పనిచేయువారిలో కొంత నిరుత్సాహత వ్యక్త మగుచున్నది. ఇందు వింత ఏమియును లేదు. ఈ ప్రాచీన మహాదేశము నందలి బాతీయతానక శక్తివర్ధింపనమే మహా సభా సంజనమునకు ముఖ్యకారణము. అట్టి సవశక్తిభివృద్ధి నిగోధకావ్యము కావలసినచ్చింది. ముఖ్యమైన దేమనిన నాతి మతావారభాసా భ్యులుయందు వెక్కు శతాబ్దముల నుండి యత్యధిక భేదభావమున కలవడినవారు సహకారలే పని చేయవలసినచ్చింది. వీరందరును చిరకాలమునుండి ప్రభుత్వాల వాలుపడినవారై యున్నను సహకారకరత కత్యుక్తాహా మానశక్తికమైయున్నది. వీరనంగీకారముగ నైన నుత్సాహమున కలవడవలసియున్నారు. ఇది యిటులుండ ననకాశములన్ని యును వ్యతిరేకములై యున్నవి. మనమెవరిమాత్రము సహకరించి యభివృద్ధినిదగోరుచున్నామో, అట్టివారిలోని పలుకు బడిగల సంఘములవారు కొందరు మనకు హితోపదేశ మొన రించి మార్గదర్శకులగుటకు బయలుగా మనస్ఫూర్తియైయును

నెగతాళిచేసి మనల నభివ్యాసమున శరికించుచు మనవిషయ మున దురభిప్రాయమును కలిగించుటకు నిరంతరమును ప్రయత్నించుచున్నారు. మహాసభా ప్రయత్నమున నిడియేమొదటి కాలసంధి యనువిషయమునుగూడ మరుసరాదు. ఇదివరకు గడచిన 31 సంవత్సరములను మొదటిశక మనదగును. అశకము నందధికదీక్షతో పనిచేసిననా రెండవశకమెనక నొకరు పగ టామునశక్తితో అట్టివారి సామముల కిగనవారిచే నాక్రమింప బడని సంక నెన్ని కనబడుచున్నచో పంకిపుక. ఇట్లుదీరికను పనిచేయుచున్న వృద్ధులు కొందరు గలరు గాని ప్రారంభకాల మునందువలెనే వార్ధ్యమునగూడ వారు విశేషగత్యతో పనిచే యల గలరు యసంభవము. కాన నీసంధికాలమున రాజ్యాంగ సభలసంఘమున మనకుగలిగిన యావత్సామ్య ప్రాతినిశ్య సంబంధ ఫలితములవలన కొంతమాంద్యస్థితి చేపూరుట అపాయ నూనకముగాదని నేనుసాహించెదను. కాని మనము బాగరూ కత వహింపవలెను. చక్రవర్తి తన నిత్య కృత్యము ననుదినము నుత్సాహముతో జరుగగలుగుటకు వదిలిమాగధు లనుదినమును తెలవారగనే బాత్యవ్యవహారంబునమన్ని ఎట్లుప్ర బోధించుచుందురో అటులనేకష్టసుప్రభువునడిచినట్లే హైందవ బాతీయతప్పడలేదను న విమరుగుసాతమును మనమనుదినమును స్మరించుచుండ దగునా? ఈబాతీయతా పౌధుర్యాణ కార్య మునందు శతాంశమైన నెగనేర్పబడి యుండలేదు. అట్టివోమన ముమ్మడియగు నుత్సాహముతో పనిచేయవలసియుండ నిం తలోపనే యెటులవిశ్రాంతిని గొనగలము? కష్టతముననునకు లభించిన స్వల్పలాభములకన్న సత్వధికముగ భావికాలమున లాభము లు కలుగునోన నా త్రిత్సాహముతో మన ము నూతన శక్తి యు తుల మై పని చేయవలయును. మన మునలంబించిన కార్యము మహాసన్నతము. దీనికొరకెట్టి త్యాగము నైన మనము చేయదగును మనము తీక్షణప్రశ్రమము కార్యదీక్ష, ఓరిమి అనుపదములను నిత్యము స్మరించుచుండ దగును. రాత్రివెంబడిని పగలువచ్చునట్లే మనము కోరికట్టియు మనము పొందదగినట్టియు విషయములన్నియు మనకు చేకూర గలవు

కొరవడినయంతయునగూడ నేను ముచ్చటించగోరెదను. ఇట్టి మహాసంఘమునెదుట నావిషయమున ముచ్చటించు భాగ్యము నాకేవలమున లభించుటకీదియే కడసరియును నేను సాహించెదను. నేనివిషయమున నుడువబోయియు నంశములవలన నే నే త్నము వారి నిం దకు ను గూడ సామ్యవశకలంచె దను. ఈ విషయము మన ప్రభుత్వము వాగ్దేయవలె మనకుగల విధానకర్తవ్యముతో సంబంధించియున్నది కొందరు గోని చర్చిం చుట కంతిగా : 1. రింపనో అట్టిప్రాచీన విషయమే ఇదియై యున్నది. ఇటీవల దక్షిణాఫ్రికాలో జరిగిన స్థితిగతులను బట్టి నేను మరల నా విషయమును నడువబూనుట యోగ్యము క్తమని తలంచుచున్నాను. మనకు సహకారియు సమాజేశ భక్తులవగు సంధిగామరు వారి సహకారులను విరస్థాయి యగు కీర్తివాద్ధింపుకొనుచు నెల్లడించిన సమయ నికరములను గూర్చి నేను ముచ్చటించుచున్నాను. వారిని బాధించినవారి కాపడ తటస్థించినట్లుడి. మన సోదరు లు చా సన త ను గ న ప రు : క వారి నే వ గిం ప క సా ను భూ తి తితో వా కితో వ్పడి నైకవిధానమున సంపూర్ణ విజయమును బడయగలిగి. కాన నిరంతరమున వారికావ్యసాఫ్య మెటుల నెరవేరినను నీకృతకృత్యయే చాలును. దీనివలననే ఎల్ల వారును గ్రహింపదగిన సాతము లెన్నియోగలవు. కాన మన ప్రభుత్వమువారి విషయమున మనభావ మెటులుండవలెనను ప్రశ్నతో సంబంధించిన దేవా:లో ముఖ్యమై నదిగానున్నది. కాన మనస్థితి దుర్భరము గ నున్నప్పుడు గూడ మన మౌదర్యములందు ప్రభుత్వమువారి యెడల నధికమై యియే నెలకొనవలయునను నదియే మన దక్షిణాఫ్రికా భాతీయ సోదరులవలన మనము నేర్చుకొనదగిన ప్రథమ పాత్రము 25 శతాబ్దములక్రింద నీదేశీయన బోధించబడిన మహా నీతివాక్య మొకటికలదు. పరమగలన : డంగదు. (ప్రేమగలననే పంపడంగ) నని యావహసియుడు బోధించి యున్నాడుగాన నావాక్యమునే వినిపృథవలంబించి మిరాజ కీనుతీవితిములలో ప్రవరింపుదని నేను హెచ్చరించుట. అసా భ్యుగువిషయము నెరవేర్పడని యసాధారణమును కొరికను కొరికినని విమూహింప గనుకొనియెదను. శ్రీరాజున కకర్తి గాయువల రాజభక్తిభేదలమై సామ్రాజ్యమున సోదసత్వ సముపేతులమైయున్న మనమెట్టిస్వాతంత్ర్యముల కర్హులమో అట్టి స్వాతంత్ర్యములు మనకొకసంబడలేదని మనముతలంచునపుడి హితోపదేశము కష్టము. ఇతొంచినను బోచగలదు. కాని, యా సామ్రాజ్యమున భావికాలముని భరతఖండ మెట్టి పనిని చేయ నల యునో ను న మా లో చిం చు కొని నచో నీహితోపదేశము కొరరానికొరిక యని విారు భావింప బోరు. కాన నే నావిషయమున నుడువబోవునది చాల ముఖ్య విషయము. అది గురూపదేశమనియే విారు భావింపదగును. నేనిట్లు నుడువదగినంత సత్యమందుగలదుగాననే నేనిట్లు నుడు వసాహించుచున్నాను. కాన బాతీయతా నిర్మాణదీక్షితుల మగు మనకు దేశకాల పాత్రానుగుణ్యమగు నుత్తమాదర్శము దృష్టాచరమగుచుండుట యత్యావశ్యకమగుటచే నేను మన భూర్యకముగ వివరించెదను. (నశేషము)

THE GREAT EUROPEAN WAR.

(REUTERS' AGENCY.)

GREAT BRITAIN.

The Recent Naval Fight Full Details.

Germans Outwitted.

LONDON, December 26.
Montevideo despatches received in New York describe the Officers of Admiral Sturdee's squadron as being most gleeful at outwitting the German Intelligence Department by bringing two battle cruisers to reinforce the remnants of Admiral Craddock's squadron without the knowledge of the enemy.

Fleet Reinforced.

The battle cruisers with the "Conopus," "Carnarvon," "Cornwall," "Bristol" and "Glasgow" arrived at Port Stanley on December 7th. The battle cruisers entered a sand-locked bay where they were hidden from the view of the Germans who appeared on the morning of the 8th with the evident intention of surprising and seizing Port Stanley.

The Germans Begin Fighting.

They attacked the British squadron which replied. Action had already become furious and was apparently being evenly contested when the two battle cruisers came tearing out of the narrow harbour entrance.

The Germans Trapped.

The German Admiral realising the trap signalled to his squadron to scatter but he was too late as it was already far within range. The "Scharnhorst" and "Gneisenau" immediately became targets for the battle cruisers' salvoes the smaller cruisers engaging the other Germans.

A Desperate Fight.

The "Invincible" which was leading received the brunt of the German fire. The "Scharnhorst" and "Gneisenau" fought desperately and got home several eight inch broadsides on the "Invincible."

But these broadsides rattled harmlessly against the "Invincible's" heavy armour.

The Scharnhorst's Plucky Fight.

The "Scharnhorst" justified its reputation as the best ship at target practice in the Kaiser's Navy. Her shells exploded for a few moments on the "Invincible's" deck and one wrecked the wardroom but nobody was hurt. Meanwhile the salvoes from the twelve inchers were methodically battering the German ships to pieces and raking them from stem to stern. Gaping holes appeared in the sides and flames began to leap from the upper parts of the "Scharnhorst" and "Gneisenau" whose guns were gradually silenced but there was no hint of surrender.

German Ships Sunk.

Admiral Spee's flag was kept flying and was last seen on the "Scharnhorst," as she and the "Gneisenau" sank with their last guns blazing defiance.

Sinking of Leipzig.

Meanwhile the "Glasgow" was overtaking the "Leipzig" and at the end of two hours the "Leipzig" was on fire and sinking. She hauled down her colours and hoisted the white flag. The "Glasgow" ran close and lowered boats but as the latter started another gun was fired from the "Leipzig" a shell exploding on the "Glasgow's" deck.

A broadside from the "Glasgow" then sank the "Leipzig." The British Officers regret this outcome of the heat of the battle as they are inclined to believe that the "Leipzig's" last shot was accidental.

British Casualties.

Most of the British casualties occurred on board the "Glasgow."

Sinking of Nuremberg.

The other British cruisers later overhauled the "Nuremberg" which refused to surrender and was speedily sent to the bottom. Her destruction proved the salvation of the "Dresden" and "Prinz Eitel Friedrich" as the British ships stopped to save the "Nuremberg's" survivors.

Another Account.

Gneisenau's Want of Ammunition.

Another account of the fight says that the "Gneisenau" was without ammunition when she sank. Some Officers stood to attention and the ship's Glee Club lined her afterdeck and sang "Die Wacht am Rhein." Others were busy preparing to escape as the Captain had ordered "every man for himself" many of the "Gneisenau's" crew were rescued including several Officers. The Germans who were saved have been sent to England.

The British Naval Victory.

Further Accounts.

A Pioneer Cable.

ALLAHABAD, December 27.
The "Pioneer's" London Correspondent cables under date 26th:—Accounts sent from South America of Falklands fight whereby the British squadron

consisted of the "Canopus," "Invincible," "Invincible," "Kent," "Cornwall," "Carnarvon," "Bristol," and "Glasgow," but they differ as to whether the battle cruisers were deliberately concealed until the action was joined or were coming when the Germans arrived. Admiral Sturdee has said that as soon as the Germans saw the strength of the opposition they endeavoured to escape.

Naval Engagement.

LONDON, December 27.
The Admiralty announces that seven naval seaplanes at day light on the Christmas Day attacked the German warships lying in Schilling roads off Cuxhaven. They were escorted by a Light cruiser and Destroyer force with submarines. Two German Zeppelins four seaplanes and several submarines attacked the British squadron whereupon a naval combat ensued most modern cruisers being opposed to the enemy's aircraft and submarines.

LONDON, December 27.
The British swiftly out-manoeuvred the submarines while the guns of the "Undaunted" and "Arcturion" easily put the Zeppelins to flight. The British vessels remained for three hours off the enemy's coast without the enemy's ships appearing and without being harmed. Six British airmen returned safely but Flight-Commander Hewlett's seaplane was seen to be wrecked and his fate is unknown. The British bombs were discharged on points of military significance. The damage done cannot be estimated.

LONDON, December 27.
The Admiralty announcement regarding the British raid on Cuxhaven continues:—Seaplanes were piloted by Flight Commanders Oliver, Hewlett, Ross, and Kilner and Flight Lieutenants Miley, Edwards and Blackburn. The attack was delivered starting from a point in the vicinity of Heligoland and it was necessary for the British ships to remain in the vicinity of Heligoland and pick up the returning airmen. The British ships at Heligoland saw British Cruiser "HMS" attack by aircraft and submarines was successful. The enemy's seaplanes succeeded in dropping bombs near our ships though without hitting any. The British vessels re-embarked three of our airmen with their machines. Three other pilots returned later and were picked up according to an arrangement by seaplanes their seaplanes being sunk. Hewlett's wrecked machine was observed about eight miles from Heligoland.

The Admiralty's announcement adds on Thursday squadron-commander Davies visited Brussels and dropped eight bombs on an airship shed reported to contain a Parseval airship. Six are believed to have hit Davies on his return flight dropped another four bombs but owing to a cloud of smoke from the shed the exact effect could not be discerned.

The German Raid on Engalad.

Russian Denunciation.

ATHENS, December 26.
The Russian Press scathingly denounces the cowardly bombardment of the East Coast of England and incidentally recalls Germany's miscalculations regarding India and South Africa which it says were due to the insensate conviction that it could easily finish with an Empire of shop-keepers. It adds that no Empire could live by the sword alone.

British Casualties.

Killed.

LONDON, December 27.
Major F. L. Day, Captain F. Durand, Captain H. C. O'Brien, Lieut. J. F. O'Brien and Major. E. P. Thomson all Munster Fusiliers, Captain G. Stewart, Coldstreamers, Captain A. G. M. Graham, Worcesters, Second Lieut. E. H. Owen, Lincoln. Second-Lieut. Pastfield, Middlesex, Captain G. H. Smart, North Lanes, Lieut. Verrall, Sussex, Second-Lieutenants A. Montgomery, Connaughts, R. A. Young, Munster Fusiliers, Hill Trevor, Scots guards.

Died of Wounds.

Second-Lieut. A. Dewar, Engineers, Lieut. T. E. Dunn, Cameronians, Lieut. D. Wiggins, Gloucesters, Second-Lieut. W. Maitland Seaforths.

The British Force.

CASUALTIES.

Killed.

LONDON, December 26.
Capt. B. Baird, Lieut. H. R. Kerr, Major T. F. Murray, Lieut. Pitts, Tucker, Capt. L. Pringle and Second Lieut. D. Barry all Highland Light Infantry; Lieut. H. R. Bowers, Liverpools, Capt. F. S. Bradshaw, Second Lieut. S. Henson and Lieut. G. Parr all Somersets; Lieut. A. A. M. Charles, Artillery, Hon. F. R. Pritts, Rifle Brigade, Second Lieut. A. R. Tucker and Capt. C. Hodgson, Warwicks; Capt. L. Greagh, Manchester, Lieut. Gladwin, Scots Guards; Major G. Parker, Hampshire; Capt. C. St. Chair, Seaforths; Lieut. A. Burt, Royal Scots; Second Lieut. H. Hilton Middlesex.

TELEGRAMS.

Died of Wounds.

Major Cooper King, West Yorks and Lieut. R. Moore Somersets.

Wounded.

LONDON, December 26.
Lieut. R. D. Baird, Capt. T. Fitzherbert-Brockholes, Capt. J. Mismel, Capt. H. L. Riley and Second Lieut. A. Richardson, all Rifle Brigade; Second Lieut. F. S. Baker and Capt. D. H. Davidson, Seaforths; Capt. Bankhead Browne, Sherwoods; Capt. H. D. Harrington, West Yorks, Second Lieut. Hassell Norfolk, Lieut. A. Prendergast, Hampshire; Lieut. G. L. Sparrow, South Wales Borderers, Capt. C. Wade, Scottish Borderers; Capt. Sir F. Hervey Bathurst Army Service Corps, Lieut. Colonel D. L. Macewen, Cameron, Second Lieut. P. Hardinge Scottish Rifles, Lieut. D. Thompson, Artillery.

Wounded and Missing.

Capt. H. Askew, Border Regiment, Lieut. B. Bernand, Warwicks, Lieut. Hon. Hambury Tracy and Second Lieut. R. F. Nugent, Scots Guards.
Wounded and Prisoners:—Capt. J. B. Baddon, Warwicks, and Major B. Vande Weyer, Scots Guards.

Missing.

Lieut. C. H. Andersons and Capt. W. H. Cannon, Highland Light Infantry, Second-Lieut. A. S. L. Daniell Rifle Brigade; Lieut. K. Deans, Capt. C. Maud, Capt. R. C. Orr, Somersets, Second Lieut. D. G. Ramsay, Sussex, Capt. H. Taylor, Scots Guards; Lieut. Tooley Guernsey, Militia; Second Lieut. E. A. Walmsey, West Surrey; and Second Lieut. N. Pearce-Warwicks (fought with West Surreys.)

Prisoner.

Second Lieut. Condon, Northumberland.

Unofficial Reports.

Died of Wounds: Lieut. L. Cumming Black Watch, Capt. M. Leckie, Medicals.

PRISONERS:—Lieut. A. A. Chitty, West Kents.

WOUNDED AND PRISONER:—Capt. A. Macallam, Scottish Rifles.

FRANCE.

Paris Communique.

LONDON, December 27.
PARIS.—A Communique says from Sea to Lys calm has prevailed with intermittent cannonading. There is nothing to report from Lys to Oise. There have been artillery duels on Aisne and in Champagne. The enemy after a violent bombardment counter attacked at Perthes endeavouring to regain their trenches. The attack was immediately repulsed by our artillery and infantry. We progressed slightly in Argonne and also at St. Hubert where a company gained between a hundred and two hundred metres. We bombarded Hain where the enemy evacuated several trenches. Two German attacks against the redoubt of Bois Brule eastward of Saint Mihiel were repulsed. A German dirigible dropped ten bombs on Nancy in the middle of the town without having any military grounds for doing so. Our aeroplanes on the contrary bombed the aviation sheds at Frescati and one of the stations at Metz where the movements of the trains had been reported and also on the barracks of St. Privas at Metz. Our troops made further progress in upper Alsace on the heights dominating Cernay. They repulsed several attacks in this region.

The Allies' Front.

At Rheims.

ALLAHABAD, December 27.
The "Pioneer's" Correspondent cables:—Telegraphic communication at Rheims has been restored and 18 post offices in the surrounding districts have been re-opened. A train is running to Le Chateau on the Paris Charleville line.

BELGIUM.

A Terrible Railway Collision at Kalish.

LONDON, December 27.
A terrible railway collision has occurred at Kalish Belgium between a crowded German troop train and a train returning with wounded German officers. Over twenty carriages were smashed to atoms. Four hundred were killed and five hundred injured. A number of railway officials have been arrested and charged with treason.

RUSSIA.

More Heavy Fighting.

A Russian Communique.

PETROGRAD, December 26.
A Communique says:—The general position on the left bank of the Vistula shows no essential change. Fighting between the lower Vistula and the Pilzta has been less desperate except in the region adjacent to Pilzta where violent fighting has been in progress day and night.

Fighting with the Austrians on the lower Nida had the same desperate character. We took 68 Officers and four thousand men on Thursday. The fighting on the whole of the front in Galicia has been favourable to Russian arms.

Civilians Armed by Germany.

PETROGRAD, December 26.
The Russians suffered mysterious casualties when marching through East Prussian villages. They have now discovered that many German civilians were provided with gunsticks.

TELEGRAMS.

Russian Communiqué.

LONDON, December 27.

A Petrograd Communiqué says there was for a most part artillery duel in Rawka and Czara region. The German attacks were repelled successfully. We dislodged the enemy on the lower Nida from the village of Visliea. The Austrians offered obstinate resistance and endeavoured to enter trench. We then drove them across the river. We also repelled Austrians from the line Tachoj Opieny. The enemy abandoned ten quick-firers and 43 Officers; and over 2500 men were captured. We continued to pursue the Austrians retreating in disorder capturing another eight quick-firers and a thousand men. We have occupied Biaka near Siedleka. We defeated the Austrians on Zibrod Dukla line on the Christmas day and the enemy is in full retreat. During the battles here the Austrians have suffered enormous losses and ten thousand prisoners.

Volunteering Among Central Asian Regiments.

ALLAHABAD, December 27.

The "Pioneer" says:—There has been eager volunteering among Caucasian and Central Asian Regiments all of which are anxious to go on service. The outbreak of war with Turkey has had no influence in checking their enthusiasm. Like other Mahomedans outside the Ottoman territories they see that the war is a just one.

An Austrian Communiqué.

LONDON, December 27.

AMSTERDAM.—An Austrian Communiqué says that the Russians in Galicia have continued the offensive which they recently began and have recaptured with superior forces Krosnowalso. The Austrians have recaptured Ysok Pass after four days fighting. The situation in the Balkans is quiet.

Bombs on Warsaw.

LONDON, December 27.

WARSAW.—Five German aeroplanes dropped forty bombs on Sochrezew and set fire to wooden houses and destroyed the bazaar and adjacent streets. The bombs fell among a crowd in flight killing eight and wounding 26 persons.

SERVIA.

Austro-Serbian Fighting.

NISH, December 26.

General Tichtish has been promoted to be a Marshal as the result of the Serbian victory over the Austrians.

TURKEY.

American Cruiser.

Reported Insult by Turks.

WASHINGTON, December 26.

The Secretary for "Caroline" has telegraphed to the Captain of the cruiser "Caroline" asking whether threats of violence were made by the Turks in Tripoli and Syria against crew of the "North Carolina" also whether the Captain threatened to bombard Tripoli as reported.

Feverish Activity.

Turkish Apprehensions.

SOFIA, December 26.

The Turks are energetically fortifying San Stalans and other villages outside Constantinople also the Island of Rhodos evidently expecting a visit from the Allied fleet. The Turks have suddenly begun to fear that the Dardanelles are no longer impregnable and they are also fortifying the villages on the sea of Marmora on the advice of the Germans. It is even announced that the Turkish treasury has been removed to Konian.

There is extraordinary activity at Dedeagatch and a great amount of shipping since the closing of the Dardanelles. The Allies have appointed consuls there.

JAPAN.

Russia's Purchase of Guns.

From Japan.

Cession of Sakhalien.

WASHINGTON, December 27.

The Japanese Embassy has received official advices that Russia has ceded to Japan its half of the island of Sakhalien in return for heavy guns. The other half was ceded to Japan at the end of the Russo-Japanese war.

Cession of Sakhalien Denied at Petrograd.

LONDON, December 27.

PETROGRAD.—A Report to the effect that Russia had ceded half of Sakhalien to Japan is officially emphatically denied here.

GERMANY.

German Accusations.

Against Austria.

PARIS, December 26.

German prisoners taken in the region of Verdun reveal a complete change of the attitude of Germany towards the settlement of the war. They affirm

TELEGRAMS.

that the future of Germany lies neither with France, Belgium nor Russia but in Austria whose army is still letting itself beaten. The prisoners emphatically blame Austria for the German Armies not being in more advanced positions by the end of December consequently Austria must bear the burden of the war. They say: "We shall take from her the German population. Our Empire will extend to the Adriatic and our fleets will be seen in the Mediterranean. Let Britain beware."

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

DELHI.

The Roll of Honour.

DELHI, December 27.

The following are the Officer's names in the 35th list of casualties reported from France and Belgium:—

Wounded.

Captain E. K. Squires, 3rd Sappers and Miners, Capt G. L. J. Cavendish 67th Infantry; Lieutenant E. J. Corse-Scott (slightly), 2-2nd Gurkhas; Lieut. A. B. H. Webb, 1-5th Gurkhas.

Unofficially Reported Prisoners of War in Germany.

Capt. R. W. Gaskell, 9th Bhopal Infantry; Lieut. W. T. Fletcher, 67th Infantry.

Missing.

Major H. W. R. Potter, 129th Baluchis.

Wounded and Missing.

Capt. R. D. Davies, 127th Baluchis.

CALCUTTA.

The Stock Exchange.

Re-opening in Calcutta.

CALCUTTA, December 27.

In the preparation of the re-opening of the Stock Exchange drastic rules have been laid down to prevent the sale of enemies securities. Also the new rules provide that every naturalised alien unless he is able to produce denationalisation papers will be excluded. It is anticipated that most of the naturalised Germans and Austrians will thereby lose membership.

SOUTH INDIA.

Theft on a Train.

BANGALORE, December 27.

No clue whatever has yet been obtained to the thieves who stole the railway cash safe from the guard van on the night train from Mysore to Bangalore last week. It now transpires that the chest contained Rs. 8000 of which only Rs. 800 was in notes. The safe was found lying close to the permanent way within half an hour of the discovery of the loss but nothing of its contents was sound. The chest was forced open in an expert way and the impression is that the theft was the result of a carefully laid plan by more than one man.

A Suspect.

TINNEVELLY, December 28.

An Arab subject of the Sultan of Turkey named Syed Mir Moulana described as a preceptor in the Theological School of Medina who was found travelling without a passport from Calicut was detained by Sub-Inspector Robert Michael and produced before the District Magistrate. The man was registered as a suspect by the D. S. P. who directed him to be kept under surveillance.

PUNJAB.

The All India Mahomedan Educational Conference.

RAWALPINDI, December 27.

The first sitting of the annual sessions of the All-India Mahomedan Educational Conference began to-day with recitation from the Quran at 11. There were present influential Mussalmans of the Frontier Province, the neighbouring districts of Punjab and a sprinkling of delegates from other provinces. The Commissioner and Deputy Commissioner of Rawalpindi and General Sir George Kitchan Commanding the Second Rawalpindi Division also graced the meeting. There were also a number of Muslim ladies behind the Purdah. The Presidential address having been read a resolution expressing the community's unflinching loyalty towards the British Government in the present crisis was proposed by Sahabzada Aftab Ahmed Khan of Aligarh in a most eloquent and convincing speech which was unanimously passed. The Commissioner in a fine speech said "We Englishmen sympathise with Mussalmans in their present difficulties and that Mahomedans realising what the blessings of the British rule meant for their country and community made Englishmen's task of governing the Indian continent easy."

Sir Ross-Keppel's Return.

LAHORE December

Sir George Ross Keppel, Chief Commissioner, North West Frontier Province is due back from furlough on the 29th January.

TELEGRAMS.

BOMBAY.

Arrival of Prisoners of War.

BOMBAY, December 28.

About one hundred prisoners of war arrived here last evening from Mombassa. Men were entrained to Ahmednagar and women and children were sent to Matheran.

Dr. Mehta's Career.

BOMBAY, December 28.

Dr. Jiwraj Mehta who was placed first on the list and was awarded Gold Medal in London M. D. examination belongs to a Hindu family in Kathiwar and proceeded to England on Tata Studentship and Sir Mangaldas Nathubhoy Scholarship for higher medical studies after passing Bombay L. M. S. with distinction from the Grand Medical College in 1908. He had a brilliant educational career and had won many prizes and medals. He was the first Indian after a quarter of a century to be appointed clinical assistant at London hospital. In England he has taken part in many public movements in which Indians are interested and after the declaration of war he was an active supporter of the Indian ambulance corps and worked zealously with Mr. Chandhi.

Wounded Soldiers.

BOMBAY, December 28.

Twenty wounded and sick Indian soldiers were brought to Bombay yesterday from Southampton.

NIUTED PROVINCES.

A Boy Scout's Death.

RANGOON, December 28.

A. R. Thomas, Superintendent Municipal Fire Brigade, has received a telegram from Dehra Dun informing him of the death of his sixteen year old son Charles from a shooting accident at Rajpur on Thursday. Particulars of the accident are awaited. The deceased was in the Boys Department, Royal Artillery, Murree and was on holiday at Rajpur.

Beds for the wounded.

Mr. and Mrs. M. Oppenheimer have contributed a complete outfit for fifty beds for wounded soldiers returning from East Africa and Persian Gulf in response to Sir Pardey Lukis appeal.

All-India Weather.

SIMLA, December 27.

Dry weather with normal conditions prevailed throughout the country.

FORECAST:—No great changes.

SIMLA, December 28.

No rain is reported but weather is slightly disturbed over Northwest India.

FORECAST:—Some rain in Northwest India.

సానిక వార్తలు.

క్రిస్మసులో జరగు మహాసభల

కార్యక్రమ సంగ్రహము.

దంపతులు విచ్చేయుదురు సా. 4—0

ఆస్తిక మహాసభ ప్రసంగములు. సా. 6—0

29-వ తేదీ మంగళవారము.

హైందవజాతీయమహాసభ, డౌటన్ హాలు. మ. 12—0

మద్యపాన నిషేధక సభ, విక్టోరియ హాలు ప్రా. 7—30

ఆస్తిక మహాసభ. సా. 6—0

సాంఘిక మహాసభ. ప్రా. ...

తియసాఫికల్ మహాసభ. ప్రా. 7—30

80-వ తేదీ బుధవారము.

హైందవజాతీయమహాసభ, డౌటన్ హాలు. ప్రా. 11—0

నిమ్న జాత్యుద్ధారక సంఘము, బహిరంగ సభ,

అందర్నను హాలు.

హైందవద్యోగి సంఘము. ప్రతి సాంవత్సరిక

సమావేశము. సా. 4—30

ఆస్తిక మహాసభ, కోన్స్టేబిల్. ప్రా. 7—30

తియసాఫికల్ కన్వేక్షన్, ఉపవ్యాసము ప్రా. 8—0

81-వ తేదీ గురువారము.

తియసాఫికల్ కన్వేక్షన్, అనిలి నెంటు

గారి సర్వజన మహాసభాస్థానము. ప్రా. 8—0

విద్యానిషయక మహాసభ, అద్యారు. మ. 12—0

నిమ్న జాత్యుద్ధారక సంఘము, బహిరంగ సభ.

అందర్నను హాలు.

1915-వ సంవత్సరము, జనవరి నెల

2-వ తేదీ శనివారము.

చెన్నై రాష్ట్రీయ సహకార మహాసభ, పచ్చ

యార్డు కళాశాల. ప్రా. 11—0

10, 18, 25, 32, 39, 46, 53, 60, 67, 74, 81, 88, 95, 102, 109, 116, 123, 130, 137, 144, 151, 158, 165, 172, 179, 186, 193, 200, 207, 214, 221, 228, 235, 242, 249, 256, 263, 270, 277, 284, 291, 298, 305, 312, 319, 326, 333, 340, 347, 354, 361, 368, 375, 382, 389, 396, 403, 410, 417, 424, 431, 438, 445, 452, 459, 466, 473, 480, 487, 494, 501, 508, 515, 522, 529, 536, 543, 550, 557, 564, 571, 578, 585, 592, 599, 606, 613, 620, 627, 634, 641, 648, 655, 662, 669, 676, 683, 690, 697, 704, 711, 718, 725, 732, 739, 746, 753, 760, 767, 774, 781, 788, 795, 802, 809, 816, 823, 830, 837, 844, 851, 858, 865, 872, 879, 886, 893, 900, 907, 914, 921, 928, 935, 942, 949, 956, 963, 970, 977, 984, 991, 998, 1005, 1012, 1019, 1026, 1033, 1040, 1047, 1054, 1061, 1068, 1075, 1082, 1089, 1096, 1103, 1110, 1117, 1124, 1131, 1138, 1145, 1152, 1159, 1166, 1173, 1180, 1187, 1194, 1201, 1208, 1215, 1222, 1229, 1236, 1243, 1250, 1257, 1264, 1271, 1278, 1285, 1292, 1299, 1306, 1313, 1320, 1327, 1334, 1341, 1348, 1355, 1362, 1369, 1376, 1383, 1390, 1397, 1404, 1411, 1418, 1425, 1432, 1439, 1446, 1453, 1460, 1467, 1474, 1481, 1488, 1495, 1502, 1509, 1516, 1523, 1530, 1537, 1544, 1551, 1558, 1565, 1572, 1579, 1586, 1593, 1600, 1607, 1614, 1621, 1628, 1635, 1642, 1649, 1656, 1663, 1670, 1677, 1684, 1691, 1698, 1705, 1712, 1719, 1726, 1733, 1740, 1747, 1754, 1761, 1768, 1775, 1782, 1789, 1796, 1803, 1810, 1817, 1824, 1831, 1838, 1845, 1852, 1859, 1866, 1873, 1880, 1887, 1894, 1901, 1908, 1915, 1922, 1929, 1936, 1943, 1950, 1957, 1964, 1971, 1978, 1985, 1992, 1999, 2006, 2013, 2020, 2027, 2034, 2041, 2048, 2055, 2062, 2069, 2076, 2083, 2090, 2097, 2104, 2111, 2118, 2125, 2132, 2139, 2146, 2153, 2160, 2167, 2174, 2181, 2188, 2195, 2202, 2209, 2216, 2223, 2230, 2237, 2244, 2251, 2258, 2265, 2272, 2279, 2286, 2293, 2300, 2307, 2314, 2321, 2328, 2335, 2342, 2349, 2356, 2363, 2370, 2377, 2384, 2391, 2398, 2405, 2412, 2419, 2426, 2433, 2440, 2447, 2454, 2461, 2468, 2475, 2482, 2489, 2496, 2503, 2510, 2517, 2524, 2531, 2538, 2545, 2552, 2559, 2566, 2573, 2580, 2587, 2594, 2601, 2608, 2615, 2622, 2629, 2636, 2643, 2650, 2657, 2664, 2671, 2678, 2685, 2692, 2699, 2706, 2713, 2720, 2727, 2734, 2741, 2748, 2755, 2762, 2769, 2776, 2783, 2790, 2797, 2804, 2811, 2818, 2825, 2832, 2839, 2846, 2853, 2860, 2867, 2874, 2881, 2888, 2895, 2902, 2909, 2916, 2923, 2930, 2937, 2944, 2951, 2958, 2965, 2972, 2979, 2986, 2993, 3000, 3007, 3014, 3021, 3028, 3035, 3042, 3049, 3056, 3063, 3070, 3077, 3084, 3091, 3098, 3105, 3112, 3119, 3126, 3133, 3140, 3147, 3154, 3161, 3168, 3175, 3182, 3189, 3196, 3203, 3210, 3217, 3224, 3231, 3238, 3245, 3252, 3259, 3266, 3273, 3280, 3287, 3294, 3301, 3308, 3315, 3322, 3329, 3336, 3343, 3350, 3357, 3364, 3371, 3378, 3385, 3392, 3399, 3406, 3413, 3420, 3427, 3434, 3441, 3448, 3455, 3462, 3469, 3476, 3483, 3490, 3497, 3504, 3511, 3518, 3525, 3532, 3539, 3546, 3553, 3560, 3567, 3574, 3581, 3588, 3595, 3602, 3609, 3616, 3623, 3630, 3637, 3644, 3651, 3658, 3665, 3672, 3679, 3686, 3693, 3700, 3707, 3714, 3721, 3728, 3735, 3742, 3749, 3756, 3763, 3770, 3777, 3784, 3791, 3798, 3805, 3812, 3819, 3826, 3833, 3840, 3847, 3854, 3861, 3868, 3875, 3882, 3889, 3896, 3903, 3910, 3917, 3924, 3931, 3938, 3945, 3952, 3959, 3966, 3973, 3980, 3987, 3994, 4001, 4008, 4015, 4022, 4029, 4036, 4043, 4050, 4057, 4064, 4071, 4078, 4085, 4092, 4099, 4106, 4113, 4120, 4127, 4134, 4141, 4148, 4155, 4162, 4169, 4176, 4183, 4190, 4197, 4204, 4211, 4218, 4225, 4232, 4239, 4246, 4253, 4260, 4267, 4274, 4281, 4288, 4295, 4302, 4309, 4316, 4323, 4330, 4337, 4344, 4351, 4358, 4365, 4372, 4379, 4386, 4393, 4400, 4407, 4414, 4421, 4428, 4435, 4442, 4449, 4456, 4463, 4470, 4477, 4484, 4491, 4498, 4505, 4512, 4519, 4526, 4533, 4540, 4547, 4554, 4561, 4568, 4575, 4582, 4589, 4596, 4603, 4610, 4617, 4624, 4631, 4638, 4645, 4652, 4659, 4666, 4673, 4680, 4687, 4694, 4701, 4708, 4715, 4722, 4729, 4736, 4743, 4750, 4757, 4764, 4771, 4778, 4785, 4792, 4799, 4806, 4813, 4820, 4827, 4834, 4841, 4848, 4855, 4862, 4869, 4876, 4883, 4890, 4897, 4904, 4911, 4918, 4925, 4932, 4939, 4946, 4953, 4960, 4

కౌలండ్రు.

మౌనమున వేయవలెననిది.
సోమవారమున కుమార్తెగారు.
ప్రతియును, పుట్టికెట్లములయందును
కుమార్తెగారు. నెల రు. 0-10-0.
వి. పి. మూలముగ రు. 0-12-0.
నలయువారు క్రింది చిరువామాను
వ్రాయకొరెనము.

Payne. & Co.

Madras.

తామర తైలము.

డబ్బీ 1-కి నెల రు. 0-6-0. 12-కి 3-8-0

మా తామర తైలము
లము ఒక్కడక్కడా
ను ఆరు అణాలకు
కొని నాలుగైదు
సారులు రాచినయె
డల తామర నిర్మూ
లముగను. నయము
కాని యెడల మీ
ఆరు అణాలు తిరిగి
తీసికొన నచ్చును.

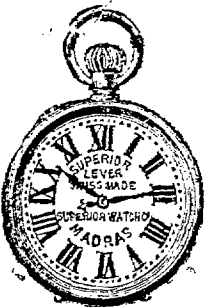
అనేక సంవత్సరములు, మానములు వాడబడినవారు దీనివలన
తమమే సుఖము పొందెడి. ఈ! నిదురపట్టిక బలము
బలముచుండు అవస్థ పోవనికైన నున్న.

అప్పుడొకప్పుడు డిప్లొమెంట్ నెం. 109, ప్రెజిడెంట్ బొంబాయి
6 & 7, తంబుచెట్టి వీధి, మదరాసు.

సుపీరియర్ త్రిప్లెట్ బ్యాబులు వాచ్.

నాలుగు నెలలకు రు. 3-0-0. పోస్టేజీ 0-4-0.

దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు.

ఈగడియారము డబ్బులుమీద
మాకంపెని పేరు ఎత్తురసిరా
తో ముద్రింపబడి యుండును
ఇది చూచుట కందమై తలచిన
మును, దెబ్బ పూర్వ అను గాను
దోమనగలిగి మొరటుపలకు
దగియుండును. పెట్టెమాత్రం
భాగమున గ్యారంటీ చీటి ఆతి
కించి యుండును. సీను నుండి

భక్తి తయారుచేయబడినది. కాని నెరవేరుద్రును జక్కము.
ఒకకొక్కరును త్రిముద్రనుతలంపుతో తప్పకుండా వెలనుంచి
తిమి. చాల కాలము పనిచేయునట్టి, స్వల్ప ధరగల గడి
యార మిదియొకటియేయని యనుభవమున దెలియును ఇదివలన
నేక గడియారములు ఖర్చయి వెళ్ళిపోతావలయునని నంది
యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడండి. మా పట్టణమున
వసేతులు కొని సంతసించినన, కలుమాట తెందుకు?

సుపీరియర్ వాచ్ కంపెని, పోస్టుబాక్సు నెం. 187, మద్రాసు

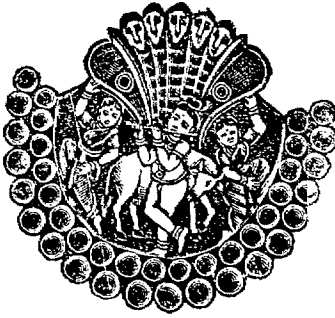
వినోదకరమును విసుగువృద్ధింప నిదియునగు

తెలుగు నవలలు.

లీలా లేక ముద్దెనగరము— ఇందు శ్రీల మనోహర
రమ్య చామర్యములును వర్ణింపబడినది. రు. 1 0 0
యశోధర— ఇంకొకయోధుని తన మగనివెంకల యనురాగ
మునకై పడరాని పాటుపడి యున్న రెసిటికెట్లము 0-12-0
మనోరమ— మగను పేటలేని రాక్షసునివద్ద జిక్కుకొన తన
సామర్థ్యముతో విడిపించి, శ్రీల వెండ్రిచేయును. 0-10-0
జగదేకరం— అప్పుడే పడరాని పాటుపడి యున్న రెసిటికెట్ల
దెబ్బ సామర్థ్యము కథ అ. 0-10-0
వెదనోద్రువాంధ్ర— తమ్ముగను బుకెతక కలహించిన
అన్న సహింపవలయు ననుటకు పోగించును. అ. 0-4-0
అత్తలూర్యాటమున కొర్రనికొడ్రాడపలావము.—
అత్తలు కొడ్రాడను బాధించు విధములగలది. అ. 0-2-0
వలయు వారు:— కెల్లూర్ బుక్ డిప్లొ,
6, కంపెనేట్ శ్రీ వీధి, సామకా రుపేట, మదరాసు
వినియోగకారి యింకొకరు కథలు పంపమనినను పంపుదును

22-వ నెలగల (సవరము) బంగారు.

(ఇందుకు పూచీపడగలము)

గెజల్ నాగర

1 1/2 సవరము యెత్తు

నెల రు. 30-8-0.

మతీయునివిధములగు బంగారుగలు, వెండిగలు, రాళ్ళు
చెక్కినగలు, మన్నగునవి ఈకొండ పేర్కొన్న వర్తకులవద్ద
దొరకును. కొరవారికి క్యాటలాగులు ఉచితముగ పంపబడును.
సవరక ఇండియా జానలరి మ్యూనుఫాక్చరీంగు కంపెని,
487, టంక సాలవీధి, సామకా రుపేట, మదరాసు.

The Southern India.

Jewellery Manufacturing Co.,

437, Sowcarpet, Madras

మంచితరుణము.

కలకావ రతులకును, యిండ్లునరంబి అనగా బల్ల
కూర్చుకొనియుండును వారికిని.

పాలకొండ పోస్టాఫీసు వారి రాజ మండ్రెమకాంకలప
డిపోజ్ నిలవయున్న బంగారు, ముగ్గపేట తునకులు (4 గజ
ములుపొడవుగలిగి బల్లలు కొయించుకొనుటకు అనుకూలము
గాను గుర్తించును ఇచ్చి 1915 సంవత్సరము జనవరినెల
లో నిలవడంబడి పడలికేయలకు తలంపుతోమిగుల సరసముగా
యివ్వబడును గనుకవలయు వారలు వచ్చికొనుకొన గోరు
చున్నావ.

N. B. ఈ రెండు జాతుల కర్తూ దగ్వాబా, విజికి
కమ్మలకున్న తలంపు బల్లలు, రెజికి బల్లలు మొదలగు వాటికి
సహజకేస్తముగ వపయోగించుటకు చున్నది.

దంటుబట్టికాంతా.

డిపో ఏజంటు రాజమండ్రి.

పోస్టేజీ సహా ఉచితము.

వీరవర్మరాజును మాలినియును.

ఒకపిచ్చితమైన కథ—చదువుటచే
మాన గొప్పదానము కలుగజేయుటయే
గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన
స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను
అందుదెలిసి యున్నాము. కొరవారికి
ఉచితముగా పంపబడును.

బాగునీయక తమమే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్ర మనీకంకర్ గోవిందజి,

ఆలంక నిగ్రహ పోషధాలయము,

22, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

చాకెట్ లివర్ డాచ్.

45 రూపాయ 5 పాసుకులతోటి రు. 2-14-0 లా మాత్రమే.

6 సంవత్సరములు గ్యారంటీ యివ్వబడును.

ఈవాచ్ బలిష్ఠమైన లివర్
డ్రాఫ్ట్ లేక నాణ్యమైన యంత్ర
సామనులతో రయ్యై యివ్వ
బే మాతముగా రుచ్చి యున్నది.
కొంచెమైనను వ్యత్యాసములేకం
డా సుదైన కాలక్రమము చూ
సించు వాది యుదియే, మిగుల
సుందరమైనది. దీని 6 బహుమతి
గులదినరం:— (1) నాణ్యమైన
చేతిగడ్డ, (2) బలిష్ఠమైన ఆత్మ
త సీసా, (3) సర్వాకారమున
ఉండునూ, (4) గడియారపు గో
లును, (5) వివిధమైన స్త్రీలసాన్ని
(6) దిక్కుజూచునెడు కంపోను.
కయజేడి ఈవిధమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనుడు.
బి ఆర్ వెంకటరమణ అండు కంపెని,
కె 1, కొల్ల వెంకటాచలయ్యర్ నుండు, మద్రాస్

పొంచినమయము! వేసవేలు ఖర్చుపడినది!! కానక దొరుకవు!!!
ఈసంవత్సరము కొనువారికి, పంచ 1-కి ఆత్మలూర్యాటమున
కొర్రని కొడ్రాడప్రలావము అను గ్రంథముకటి ఇనాము.

మేలైన జిహ్వా వట్టుసంచలు.

అనేక సంవత్సరములు కర్చుపడినది!!
వట్టుసంచ ధరలు తగ్గించియున్నాము.
వాచకలూర! భృంగారమున్న
నాగరికతయెన్నగుల మేలైనవానకే
పట్టుసంచలు పండుగదినముల అనం
దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినవి
లోగా మిగిలినవి పంచెము! రేమే
యున్నది. ఇందులో ఎరువు, శ్రవణ,
అభివచ్చ, కోవా, మేఘున్నం ఇత్యాదిరంగులు గలవి. వ్రాసా
నీయమైనవి, త్వరపడుడు.
రీత్యమారనిదివిన్ని 2 1/2 మార పెట్టుసంచలు 1కి 2-0-0
తంచ 1-కి తపాలఖర్చులు 0-4-0
డిపో రెండుసంవత్సరముల కొనువారికి తపాలఖర్చులు ఇనాం.

టి. సీతారామ మొదలియార్,
3, కంబిచ్చ మొదలివీధి, తిరువల్లిక్కేణి, మదరాస్.

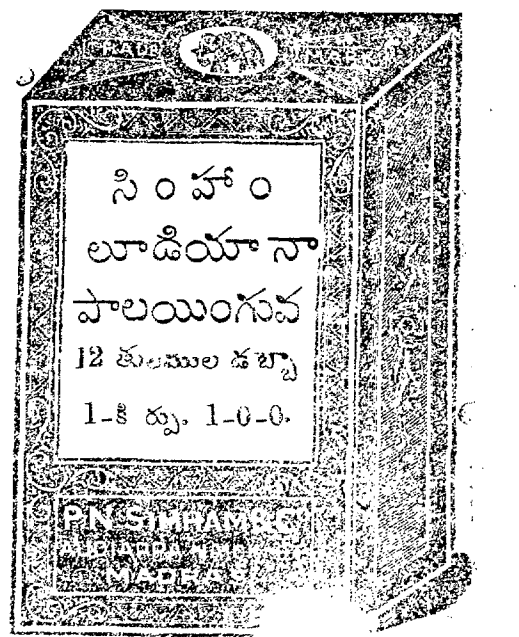
వైద్యశాస్త్రముల సంహరించునది.

ల వంగామృత మొక్క-టియే.

ఇది కడుపు వుబ్బరము, కడుపునొప్పి, ప్రక్కనొప్పి,
రోమ్మనొప్పి, పులితేవులు, మలబంధము, కడుపు దొమట,
దోమ, ప్రేగులటచుట, ఆరుచి, మందాగ్ని, వీనిని గుడ్డివి
ఆకలిని, ఆరోగ్యమును తప్పక గలుగజేయును. లేనియెడల
భరిచి తిప్పిపంపగలము. ఖండు డబ్బీ 1-కి పోస్టేజీనా 0-9-0
బయటి యూర్లకు 4 అర్థజాబిల్లలకు మదిరిపంపబడును.
“లవంగామృతం” 24, నమ్మార్యుడు వీధి, మదరాస్.

చదువతగిన ప్రకటన.

కొనల్ప, సరస్వతి, నులోచన చరిత్రలు రు. 0-5-0
కలభాషిణి - చంద్రలేఖ నవల 1-కి ,, 0-8-0
మద్రాసునవ్యము 1-కి రు. 0-12-0; పీక ,, 8-8-0
పాతకాల పుస్తకములు, ఆంధ్రగ్రంథములు దొరకును.
N. V. & Son, 87, రామస్వామి వీధి, మద్రాసు.

పి. యశ. సింహ అండు కంపెని,
26, ఆదియప్పనాయనివీధి, మద్రాసు.

ఈస్థమును కలిగించునట్టి, ఉడికించునట్టి అన్నిరకముల
కట్టాపులను మదరాసు రాజధానిలో అన్నికంపెనీలకన్న
మాకంపెని గొప్పదియే, సమృద్ధిమయిన పనియగుటవలననే మాఖాతాదారు
లకు మిక్కిలి స్వల్పధరలకు మేము యవ్వగలిగియున్నాము.
సర్వసాధారణములగు కొన్ని మూదిరిలను

జ 100 (detachable) గమనింపుడు. జ 11 (detachable)
(శబ్దముగల, శబ్దము చాలాబలిష్ఠమయి
లేని) 2 బల్బులు కలిగినది.
సహా యివ్వబడును. పంశేయ గలిగినది.
డూరు బల్బులందును మిక్కిలి పొడవైన
నటి నువ్వోగియున్నది.
అనుకూలము. టెక్సెల్లెస్ పహా వె.
టిక్సెల్లెస్ సహా 6 రు. 9-8-0
నెం 45. 48 రు నూతనముగా తయారుచేయబడినది.
నెం 11 రు మదిరిగానుండును. టెక్సెల్లెస్ సహా వెల రు. 8.
నెం. 200 పాకెట్ ప్లాప్ చిన్నదియు చెయి ఇముడ్చు
కెరయు టెక్సెల్లెస్ సహా వెల రు. 5-8-0
కే ఎస్. పి. వీ. జి, 180/18 బ్రాడ్వే, మదరాసు,
వర్తకులకు ప్రత్యేక పుస్తకము యివ్వబడును